

Проект!

УТВЪРДИЛ:.....
/Д. Петкова - Директор ДСП гр.Троян/

СТРАТЕГИЯ

ЗА РАЗВИТИЕ НА СОЦИАЛНИТЕ

УСЛУГИ В ОБЩИНА ТРОЯН

2011-2015Г.

м.април 2011г.

Съдържание

Резюме.....	стр. 4-6
Въведение.....	стр.7
Раздел А:	
1. Необходимост от стратегическо планиране и оценка на потребностите.....	стр.7
1.1. Предистория и принципи.....	стр.7
1.2. Обхват и фокус на стратегията.....	стр. 8
1.3. Съответствие с международни, национални и местни политики.....	стр.9
1.3.1. Национални приоритети в развитието на социални услуги.....	стр.9
1.3.2. Институционална рамка на предоставянето на социални услуги.....	стр.10
1.4. Стратегически документи.....	стр.11
2. Изводи от анализа на ситуацията и оценка на потребностите в Община Троян.....	стр.12
2.1.Тенденции в развитието на Община Троян.....	стр.12
2.2. Характеристика на рисковите групи в Община Троян.....	стр.13
2.2.1. Деца в риск.....	стр.13
2.2.2. Лица в работоспособна възраст.....	стр.14
2.2.3. Възрастни хора.....	стр.14
2.2.4. Деца настанени в институции.....	стр.15
2.2.5. Ромите.....	стр.15
2.3. Анализ на наличните услуги в Община Троян.....	стр.15
2.3.1. Институционална грижа.....	стр.15
2.3.2. Услуги в общността.....	стр.15
2.3.3. Анализ на човешките ресурси за предоставяне на услуги.....	стр. 16
2.4. Изводи и препоръки от анализа и оценката на потребностите.....	стр.18
2.4.1. Изводи за налични социални услуги-характеристики.....	стр.17
2.4.2.. Препоръки предоставени на областния екип от Община Троян чрез доклада-анализ на потребностите от социални услуги при изготвяне на областната стратегия.....	стр.19
Раздел Б: Стратегия за развитие на социалните услуги в община Троян	
3. Визия и цели.....	стр.19
3.1. Визия.....	стр.19
3.2. Ценности и принципи.....	стр.20
3.3. Приоритети на общинската стратегия.....	стр.20
3.3.1. Приоритетни направлениа.....	стр.20
3.3.2. Приоритетни целеви групи.....	стр.22
3.4. Цели.....	стр.22
3.4.1. Общи и конкретни цели в 6 приоритетни направления.....	стр.22-24
3.5. Ключови индикатори за постигане на Стратегията.....	стр.24-25
4. Интервенция-социални услуги и мерки.....	стр.26

4.1. Превенция за деца и семейства в риск.....	стр.26-35
4.2. Деинституционализация на грижите за децата.....	стр.36-37
4.3. Социално включване на уязвими общности.....	стр.38-40
4.4. Грижа за старите хора.....	стр.40-43
5. Система за мониторинг и оценка.....	стр.43
5.1. Цели и задачи на мониторинга и оценката.....	стр.44

Раздел В: План за действие

6. Институционална рамка за изпълнението на Стратегията.....	стр.45
6.1. Отговорности и роли в изпълнение на Стратегията.....	стр.45
6.1.1. Дирекция "Социално подпомагане" Троян.....	стр.45
6.1.2. Община Троян и Общински съвет Троян.....	стр.46
6.1.3. Обществения съвет за социално подпомагане.....	стр.47
6.1.4. Държавна агенция за закрила на детето.....	стр.48
6.1.5. РИО на МОМН.....	стр.48
6.1.6. Регионална здравна инспекция.....	стр.49
6.1.7. Дирекция "Бюро по труда".....	стр.50
6.1.8. Неправителствени организации.....	стр.50
6.1.9. Местен бизнес, организации на бизнеса.....	стр.51
6.2. Механизми на партньорството.....	стр.51
7. Ресурси.....	стр.51
7.1. Изграждане на капацитет за изпълнение на Стратегията.....	стр.51
7.1.1. Изграждане на административен и организационен капацитет.....	стр.52-53
7.1.2. Развитие на капацитета за предоставяне на социални услуги.....	стр.54
7.2. Източници на финансиране на Стратегията.....	стр.55
7.2.1. Необходими средства за финансиране на социални услуги в Община Троян.....	стр.55
7.2.2. Други необходими ресурси.....	стр.56
7.2.3. Източници на финансиране.....	стр.57
8. Комуникационна програма.....	стр.57
8.1. Цели, задачи и методи.....	стр.57

Раздел Г: Приложения

9. Приложения към Стратегията за развитие на социални услуги в Община Троян.....	стр.59
9.1. Анализ на ситуацията и оценка на потребностите от социални услуги в Община Троян;	
9.2. Таблици от №1 до № 4 към Раздел Б.	

Използвани съкращения (абривиатури)

АЗ	Агенция по заетостта към МТСП
АСП	Агенция за социално подпомагане
АХУ	Агенция за хора с увреждания
ДАЗД	Държавната агенция за закрила на детето
ДБТ	Дирекция Бюро по труда
ДП	Домашен помощник
ДСП	Дирекция „Социално подпомагане“
ДЦДУ	Дневен център за деца с увреждания
ЕКПО	Екип за комплексно педагогическо оценяване към РИО на МОМН
ЗЖ	Защитено жилище
ЛА	Личен асистент
МБАЛ	Многопрофилна болница за активно лечение
МЗ	Министерство на здравеопазването
МКБППМН	Местна комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни
МОМН	Министерство на образованието, младежта и науката
МТСП	Министерството на труда и социалната политика
МФ	Министерството на финансите
НПО	Неправителствена организация
НП "ОСПОЗ"	Национална програма „От социални помощи към осигуряване на заетост“
ОЗД	Отдел "Закрила на детето"
ОПРЧР	Оперативна програма за развитие на човешките ресурси
РДСП	Регионална дирекция за социално подпомагане
РЗОК	Регионална здравно-осигурителна каса
РИО на МОМН	Регионален инспекторат по образование към Министерството на образованието, младежта и науката
РПУ	Районно полицейско управление
РЗИ	Регионална здравна инспекция
РЦПДИОВДУСОП	Ресурсен център за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности
СА	Социален асистент
СИ	Специализирана институция
СОП	Специални образователни потребности
СУ	Социална услуга
ЦНСТ	Център за настаняване от семеен тип
ЦОП	Център за обществена подкрепа
ЦСРИ	Център за социална рехабилитация и интеграция

Резюме

Общинската стратегия за развитието на социалните услуги в Община Троян (2011 – 2015 г.) е разработена в изпълнение на чл.19 от Закона за социално подпомагане и чл.36 "а" и 36"б" от Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане, съобразена е с приетата от Областния съвет за развитие гр.Ловеч "Областна стратегия за развитие на социалните услуги за периода 2011-2015г." и е базирана на приетия от Общински съвет Троян с решение № 490/24.06.2010г. "Анализ на ситуацията и оценка на потребностите от социални услуги в Община Троян". Стратегията е създадена в процес на партньорство между заинтересованите страни общинска администрация, представител на Общински съвет Троян, Дирекция "Социално подпомагане Троян", Дирекция "Бюро по труда Троян", Обществен съвет за социално подпомагане, доставчици на социални услуги и местни граждански организации (НПО). Тя е в синхрон с националните приоритети на социалната политика в Република България и е част от въведения комплексен модел за планиране, насочен към гарантиране изграждането на по-ефективна и ефикасна система за предоставяне на социални услуги и използването на съществуващите национални програми и финансовите инструменти на Европейския съюз.

Обхват. Стратегията задава обща рамка на видовете социалните услуги, които ще бъдат предоставяни на територията на общината, мерките за социално включване за рисковите групи през следващите пет години (2011 – 2015 г.).

Визия: Общинската стратегия за развитие на социалните услуги цели превръщането на Община Троян в община с достъпни, разнообразни и качествени социални услуги, които допринасят за добро качество на живота, зачитане на личното достойнство, максималната самостоятелност, пълноценната реализация на индивидите и общностите в риск.

Стратегията следва основните човешки права, утвърдени в международните документи и конвенции за защита на правата на човека и основните свободи, както и за правата на детето. Основната **ценност** е човекът и правото му на достоен живот чрез максимално развитие и използване на неговите индивидуални възможности, без значение на етническа принадлежност, пол, увреждане, възраст, социално положение.

Ключовите приоритетни направления на Общинската стратегия са изведени в съответствие с идентифицираните потребности на рисковите групи и необходимостта от спешна намеса за решаване на основни критични социални проблеми на жителите на общината

Приоритетно направление 1: Превенция за деца и семейства в риск

Обща цел 1. Подобриване на грижата за децата в семейството и предотвратяване появата и развитието на рискови фактори по отношение на децата, чрез:

- осигуряване на условия за развитие на децата с увреждания, отглеждани в семейството;
- подкрепа на уязвимите семейства и деца за социално включване, за превенция на рисково поведение и negliжиране на децата;
- равен достъп на децата от рискови общности и уязвими групи до качествено образование;
- превенция на изоставянето на деца;

- акцент върху предучилищното образование.

Приоритетно направление 2: Деинституционализация на грижите за децата

Обща цел 2. Намаляване на броя на децата, отглеждани в специализирани институции, чрез:

- извеждане на децата от специализираните институции за отглеждане в семейна среда;
- развиване на алтернативни социални услуги за предоставяне на резидентна грижа в среда близка до семейната за децата, които не могат да бъдат изведени в семейна среда;
- подпомагане на социалната интеграция за младежите, напускащи СИ, чрез развитие на подкрепящи услуги.

Приоритетно направление 3: Социално включване на общности в неравностойно положение и уязвими групи

Обща цел 3. Създаване на условия за социално включване и интегриране на максимален брой хора от общностите в неравностойно положение, уязвимите групи и индивиди в община Троян , чрез:

- осигуряване на условия за пълноценен и достоен живот на хората с увреждания в семейна/домашна среда;
- намаляване на броя на хората с увреждания в специализирани институции чрез развитие на алтернативна резидентна грижа от семеен тип;
- достъп до развитие за етническите общности в неравностойно положение и уязвими групи;
- реинтеграция на рискови общности, индивиди и уязвими групи с рисково и зависимо поведение;
- Ограничаване на бедността и социалното изключване на групите живеещи под прага на бедност, в съответствие с целите поставени в Програма Европа 2020.

Приоритетно направление 4: Грижа за старите хора

Обща цел 4. Подобряване качеството на живота на старите хора във всички населени места в община Троян, чрез:

- мрежа от услуги в общността за осигуряване на условия за спокоен и достоен живот на старите хора в домашна среда;
- достъп на старите хора до качествена резидентна грижа в среда, максимално задоволяваща техните нужди.

Функционалните приоритетни направления, които подпомагат ефективното изпълнение основните дейности в Общинската стратегия, обхващат:

- **Развитието на човешките ресурси с цел** повишаване на качеството и ефективността на социалните услуги чрез изграждане на необходимия капацитет за управление на общинско ниво и чрез осигуряване на квалифициран и компетентен персонал за предоставяне на услуги;
- **Изграждане на публично-частни партньорства и междусекторно сътрудничество с цел** повишаване на ефикасността на услугите и допълване на наличните ресурси.

В Стратегията са описани в детайли мерките, дейностите и индикаторите за постигане на общите и конкретни цели, системата за мониторинг и оценка, отговорностите и ролите на доставчиците на услуги и другите заинтересовани страни, необходимите ресурси – човешки и финансови за изпълнението и.

Ежегодно до 30 април в Общински съвет Троян ще бъде внасян план за действие за реализиране на стратегията, чрез който могат да се правят и корекции на предвидените мерки при доказана потребност или възникнала необходимост.

С изпълнението на Общинската стратегия ще се развие модерна социална политика в подкрепа решаване проблемите на рисковите общности на територията на общината в съответствие с националните приоритети за деинституционализация и спазване на европейските ценности.

Въведение

Сред основните стратегически приоритети на Министерството на труда и социалната политика, заложи в Стратегическия план на МТСП за 2009-2013 г., е осигуряването на устойчивост, качество и достъпност на социалните услуги, чрез въвеждане на регионален принцип на развитие на социалните услуги на базата на анализ на потребностите на местните общности. С промените в Закона за социално подпомагане (ДВ бр.15 от 23.02.2010г.) и Правилника за прилагане на закона за социално подпомагане (ДВ бр.27 от 09.04.2010г.) се въведе задължението, областните управители, чрез своите администрации да разработят и приемат областни стратегии за развитието на социалните услуги за пет годишен период. В съответствие с утвърдената областна стратегия, Общинските съвети приемат стратегии за пет годишен период и годишни планове за развитие на социалните услуги на общинско ниво, ежегодно до 30 април.

Стратегическото планиране се извършва въз основа на анализ на потребностите от социални услуги във всяка община на територията на областта. Този подход гарантира предоставянето на съществуващи и разкриването на нови социални услуги, които да отговорят на конкретните потребности на хората от целевите групи на територията на общината..

Раздел А:

1. Необходимост от стратегическо планиране и оценка на потребностите

1.1. Предистория и принципи

Стратегията е елемент от въведения комплексен модел за планиране, разработване и осигуряване на услуги на областно равнище, насочен към гарантиране изграждането на по-ефективна и ефикасна система за предоставяне на социални услуги, чрез използването на всички възможности на действащите национални програми, Оперативна програма "Развитие на човешките ресурси" и всички останали финансови инструменти на Европейския съюз.

Създадената областна стратегия има за цел гарантиране на равномерно развитие на услугите и равни възможности за достъп до услуги за рисковите групи. Към момента социалните услуги са неравномерно разпределени в общините и в недостатъчна степен съответстват на нуждите на рисковите групи. Най-многобройни са услугите в град Ловеч, но в повечето случаи живеещите в по-малките общини и особено в малките населени места остават извън мрежата на социалните услуги. На територията на областта функционират специализирани институции, които подлежат на реформиране или закриване в унисон с модерните схващания за адекватна и ефективна социална защита на лицата, нуждаещи се от подкрепа и напредъка в развитието на социални услуги в общността.

Общинската стратегия за развитието на социалните услуги е създадена в процес на партньорство между заинтересованите страни в Община Троян-общинска администрация, представители на Общински съвет Троян, Дирекция "Социално подпомагане, Дирекция "Бюро по труда" гр.Троян, Обществения съвет за социално подпомагане, доставчици на социални услуги и местни граждански организации (НПО).

Процесът на планиране се базира на извършения анализ на нуждите на рисковите групи и ресурсите на общината, завършен през месец юни 2010 г. Приоритетите на общинската стратегия преповтарят приоритетите на областната стратегия, тъй като тя е разработена на база приетата от Областния съвет за развитие през ноември 2010г. "Областна стратегия за развитие на социалните услуги за периода 2011-2015 г." Разработена е от общинската администрация в периода 20 март-10.април 2011г., съгласувана е със заинтересованите страни на общинско ниво на 14.04.2011г. и се внася за обсъждане и одобрение в Общински съвет Троян на заседанието на 28.04.2011г.

При разработването на стратегията са следвани следните **принципи и подходи на планиране:**

- Партньорство и планиране с участие, което осигурява приноса и взаимодействието между всички заинтересовани страни – местна власт, териториално представени структури на държавни институции, неправителствени организации, доставчици на социални услуги и др.;

- Съответствие с реалните нужди на групите и общностите в риск;
- Изпълнимост и приложимост на планираните социални услуги и мерки;
- Финансова и социална ефективност;
- Равни възможности за достъп;
- Гъвкавост при определянето на съдържанието на планираните услуги и мерки.

1.2. Обхват и фокус на стратегията

Общинската стратегия за социалните услуги обхваща социалните услуги и мерки, които са необходими за осъществяване на ефективна социална политика за подкрепа на индивидите и групите в риск в община Троян, в съответствие с техните реални потребности и гарантиране прилагането на актуалните съвременни стандарти за социалните услуги.

Видове услуги и обхват на рисковите групи. Общинското планиране има за цел да очертае насоките за създаване на мрежа от социални услуги, която отговаря на нуждите на рисковите групи в община Троян и е ефективна в своето действие от управленска и икономическа гледна точка. Затова обхватът на интервенцията е много широк - от съществуващите вече услуги (като се посочва доколко те трябва да бъдат подобрени или запазени в техния настоящ вид), до развитието на нови социални услуги, като са посочени начините на достъп и връзката между тях. Освен това, стратегията обхваща тези хоризонтални мерки и дейности в други свързани сектори (като здравеопазване, образование, заетост, жилищна политика и инфраструктура), които имат отношение към ефективността на социалните услуги и са от ключово значение за социалното включване и решаването на проблемите на рисковите групи и индивиди.

Стратегията предвижда социални услуги за всички рискови групи на територията на общината. В рамките ѝ са изведени нейните приоритети като целеви групи и услуги за предстоящите 5 години на интензивна интервенция. Изборът на приоритетите е основан на остротата на проблемите и наличните ресурси.

Времеви обхват. Планираните услуги и мерки за социално включване ще се изпълняват на територията на общината през следващите пет години (2011–2015 г).

Географски обхват. Стратегията задава обща рамка с параметрите на всяка социална услуга предоставяна до момента на територията на общината. В географско отношение обхватът на стратегията покрива всички населени места на територията на общината с акцент към малките изолирани населени места, където живеят малобройни рискови групи.

1.3. Съответствие с международни, национални и местни политики

1.3.1. Национални приоритети в развитието на социалните услуги

От 2000 г. държавата провежда целенасочена реформа в сферата на социалните услуги, която стартира първо в сферата на услугите за деца и след това премина и към услугите за другите възрастови групи. Реформата е насочена към деинституционализация и децентрализация на социалните услуги. От система от специализирани институции, които предлагат универсален отговор на различните потребности и проблеми на хората се премина към създаване на социални услуги в общността, които индивидуализират подхода към индивидите и групите в риск и целят интегрирането им в социалните общности. Затова отговорностите за управлението на социалните услуги на местно ниво

са поети в по-голямата си част от общините. Последователната практика на децентрализация намери израз и във въвеждането на регламентите и практиката на договаряне на социалните услуги с частни доставчици.

Същевременно в този „бум“ в развитието на социалните услуги се откриха проблемите в планирането на услугите. Анализ на социалните услуги за деца в страната към края на 2007 г. показва, че тяхното развитие е неравномерно на територията на страната и на областите, все още липсват услуги по превенция и за подкрепа на семействата, развиването на социални услуги се прави без подробна оценка на нуждите и планиране. Съществуващите социални услуги не са свързани в мрежа нито помежду си, нито със свързаните системи от секторите образование, здравеопазване, жилищна политика, инфраструктура.

Последните стратегически документи в областта на социалната политика са в контекста на членството в Европейския съюз и са разработени при следване на Отворения метод на координация. Националният доклад на България по стратегиите за социална закрила и социално включване 2008 – 2010 г. определя като свой фокус:

1. Ограничаването на предаването на бедността и социалното изключване между поколенията (с акцент върху детската бедност и социално изключване);
2. Активното включване за най-отдалечените от пазара на труда;
3. Равните възможности за най-уязвимите групи в обществото.

Националният план залага на:

- Превантивните мерки;
- Подкрепата на децата и семействата чрез мерки за подобряване материалното състояние на семействата и развиване на качествени и разнообразни социални услуги;
- Деинституционализацията като процес и водещо направление в развитието на социалните услуги;
- Връзката със системите на образование и здравеопазване като компоненти на концепцията за борба с бедността и социалното изключване сред децата.

1.3.2. Институционална рамка на предоставянето на социалните услуги

В обхвата на институционалната рамка за реализация на настоящата Общинска стратегия за развитие на социалните услуги (2011-2015 г.) и в процеса на планиране са включени организации и институции от държавния, общинския и гражданския сектор. Тук са взети предвид техните компетенции и отговорности по отношение на планирането, създаването, предоставянето и управлението на социалните услуги в страната:

На национално ниво:

- Министерство на труда и социалната политика (МТСП) – създава държавната политика в сферата на социалното подпомагане и социалните услуги, определя националните приоритети;
- Министерство на финансите (МФ) – определя разходните стандарти за финансиране на социалните услуги в страната;
- Агенция за социално подпомагане – разрешава откриването и закриването на социалните услуги – държавно-делегирана дейност, разработва методики за социални услуги, инспектира социалните услуги, поддържа регистър на доставчиците на

социални услуги; чрез Дирекциите „Социално подпомагане” (ДСП) се предоставят и социални услуги;

- Държавна агенция „Закрила на детето” (ДАЗД) – лицензира доставчиците на социални услуги за деца, контролира стандартите и критериите за социални услуги за деца и семейства.

На областно ниво:

- Областен управител и областна администрация, Областен съвет за развитие и областни комисии, които имат отношение към планирането и изпълнението на секторни политики във всички сфери;
- РДСП, която предоставя становища по отношение на откриването/закриването на социални услуги – държавно-делегирана дейност.

На общинско ниво:

- Общини – кметове и Общински съвети; местна администрация. Те формират и изпълняват общинската политика по отношение на социалните услуги, създават и предоставят социални услуги, договарят предоставянето на социални услуги с външни доставчици, контролират тяхното качество;
- Доставчици на социални услуги - общините, както и вписаните в регистъра на Агенцията за социално подпомагане физически лица, регистрирани по Търговския закон и юридически лица;
- ДСП управляват случаите на хора в риск и в частност – насочват потребители към социалните услуги, изпълнявани като държавно-делегирана дейност;
- Обществени съвети за социално подпомагане в общините;
- Местни общности и техните представители – НПО, местни организации, представители на рисковите групи.

1.4. Стратегически документи

Стратегията е разработена в унисон с принципите на **международни нормативни актове**, визиращи насоките за осъществяване на приоритетни политики в сферата на социалното развитие, като:

- Всеобща декларация за правата на човека;
- Конвенция на ООН за правата на детето;
- Международен пакт за социални, икономически и културни права;
- Конвенция на ООН за правата на хората с увреждания;
- Конвенция за защита на правата на човека и основните свободи на Съвета на Европа;
- Европейска социална харта.
- Международна инициатива Десетилетие на ромското включване 2005 – 2015 г.

Документи на национално ниво, като:

- Национален доклад по стратегиите за социална закрила и социално включване 2008 – 2010 г.
- Национална стратегия за детето 2008 – 2018 г.;

- Национална стратегия за демографско развитие на Република България 2006 – 2020 г.;
- Стратегия за осигуряване на равни възможности на хората с увреждания 2008 – 2015 г.;
- Стратегия за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства на Министерство на образованието, приета през 2004 г.
- Национална стратегия „Визия за деинституционализация на децата” и План за действие 2010 – 2013 г.
- Рамкова програма за интегриране на ромите в българското общество 2010 – 2020 г.

Документи на регионално, областно и общинско ниво:

- Актуализиран документ на Регионалния план за развитие на Северозападен район;
- Областна стратегия за регионално развитие на област Ловеч (2005–2015);
- Общински планове за развитие;
- Общински програми за закрила на детето;
- Програми и стратегии, във връзка с развитието на социалните услуги и дейностите за социална интеграция на общности в неравностойно положение на ниво община.

Общинската стратегия следва и принципите на законосъобразност и обвързаност с нормативната уредба на Република България – Конституция, Семейен кодекс, Кодекс на труда, Наказателен кодекс, Закон за закрила на детето, Закон за социално подпомагане, Закон за местното самоуправление и местната администрация, Закон за интеграция на хората с увреждания, Закон за закрила от дискриминация и др., както и съответните подзаконовни нормативни актове.

2. Изводи от анализа на ситуацията и оценката на потребностите в община Троян

Общинската стратегия е изградена върху изводите и препоръките от цялостно проучване на ситуацията в община Троян. Доклада ”Анализ на ситуацията и оценка на потребностите от социални услуги в община Троян“ е включен като Приложение 1 към стратегията.

Проучването на ситуацията в община Троян е фокусирано върху нуждите от социални услуги, разглеждани в общия социален контекст на политиките и мерките за социално включване на уязвимите общности и групи от населението в общината. Обхватът на проучването включва широк кръг социо-икономически проблеми, демографски тенденции, общо състояние на сектора социални услуги като достъп, капацитет, човешки ресурси и качество.

Обобщените изводи от анализа на ситуацията и събраните конкретни данни са основа за адекватното планиране на капацитета на социалните услуги и за избора на тяхната форма – начин на осигуряване на достъп и достигане до клиентите, съобразени и с нагласите и очакванията, както на различните участници в предоставянето на услугите – местна власт, ДСП, граждански организации, доставчици, така и на настоящите и потенциалните ползватели – рискови групи и индивиди, за които са предназначени социалните услуги и мерки за социално включване.

2.1. Тенденции в развитието на община Троян

Анализът на ситуацията и оценката на потребностите идентифицира основните проблеми и формулира основните въпроси, които се отнасят до състоянието и развитието на социалните услуги на територията на община Троян. В резултат от проучването са очертани основните фактори, които формират рисковите групи, нуждаещи се от социални услуги, както и причините, пораждащи конкретната ситуация на неравнопоставеност на уязвимите групи от населението, на основата на социално-икономически и други неблагоприятия.

Основните заключения за тенденциите в **демографските процеси и икономическата активност** в община Троян са:

- Намалва относителният дял на населението в икономически активна възраст;
- Влошава се възрастовата структура на населението в трудоспособна възраст;
- Нараства безработицата и дела на хората, които живеят в бедност в резултат на икономическата криза и поради неспособност да се адаптират към изискванията на трудовия пазар;
- Нараства делът на регистрираните безработни без специалност и с ниско образование;
- Нараства делът на хората с увреждания, както и на самотно живеещите стари хора;
- Трайно нараства броят на децата в многодетни и социално слаби семейства, т.е. деца в риск.

Анализът очертава следните **тенденции в секторите:**

Образование:

В община Троян функционира мрежа от учебни и детски заведения, която може да предложи качествено образование на подрастващите. Децата със специални образователни потребности са интегрирани в масови училища/детски градини.

Здравеопазване:

- Има добра осигуреност на населението от общината с ОПЛ и лекари по дентална медицина.
- Осигуряването на населението на общината със специалисти в извънболничната медицинска помощ е добро и в съответствие с потребностите на населението.
- Специализираните лекарски практики на територията на общината са разпределени равномерно.
- Здравно неосигурените лица в Община Троян са 11% от населението.

Жилища и жилищна политика:

Анализът на ситуацията показва, че като цяло в община Троян не съществува остър жилищен проблем. Съществуват обособени жилищни територии на уязвими етнически малцинства със структурна бедност. Същевременно общината не разполага с достатъчен брой общински жилища, които да бъдат предлагани на нуждаещите се хора, предимно от рисковите групи на населението. Липсват механизми, които да стимулират инвестиции в тази посока, което ограничава възможностите на общинската администрация да провежда адекватна социална жилищна политика. Същевременно голям брой жилища в селата са необитаеми и свободни.

2.2. Характеристика на рисковите групи в община Троян

Рискови групи са:

2.2.1. Деца в риск (брой и разпределение по подгрупи)

1. Деца настанени с специализирани институции-2;
2. Деца настанени в помощно училище-2;
3. Деца настанени в Домове за деца лишени от родителска грижа-14;
4. Деца настанени в Домове за медико социални грижи-9;
5. Деца настанени във възпитателно училище-интернат-1;
6. Деца с отклоняващо се поведение, контингент на Детска педагогическа стая: извършили кражби-8; извършили насилие-3;
7. Деца получили полицейска закрила-6;
8. Деца жертви на насилие-1;
9. Деца настанени приблизки и роднини-1;
10. Осиновени деца-2;
11. Деца на самотни родители-1095;
12. Деца в многодетни семейства-226;
13. Деца със зависимости-50;
14. Деца отпаднали от училище-33;
15. Деца с физически увреждания-18;
16. Деца с множествени увреждания-57;
17. Деца с умствена изостаналост-5;

Децата с увреждания са разпределени по населени места, както следва: 68 в грТроян; 3 в с.Горно трапе; 1 в с.Дебнево; 6 в с Дълбок дол; 1 в с.Калейца; 18 в с.Орешак и 2 в с. Шипково.

2.2.2. Лица в работоспособна възраст:

Безработицата е основен рисков фактор за лицата в трудоспособна възраст. Броят на регистрираните безработни в общината към 28.02.2011г. е 7,57%, Най-засегнатите рискови групи са младежи до 29 г. и лица над 50г. Малки са и възможностите за трудова заетост на лицата с увреждания и ниско квалифицираните безработни. Наличието на ресурс от безработни медицински специалисти и социални работници е възможност за кадрово обезпечаване на бъдещите заведения за социални услуги.

Групата на хората с увреждания е рискова и има специфични потребности по отношение на социалните услуги в зависимост от типа на увреждане. Подгрупите са лица с: физически увреждания-497 от тях със сензорни -159; с множествени увреждания-1767; с умствена изостаналост-39 и с психични заболявания-57.

Зависимите от системата на социално подпомагане рискови групи (към 28.02.2011г). са: на месечно социално подпомагане 98 лица; 3542 семейства са подпомагани с детски надбавки; съгласно Закона за интеграция на хората с увреждания на 2896 лица, в т.ч. на 99 деца, с увреждания се отпускат месечни социални помощи. През 2010 г. целева помощ за отопление са получили 1457 лица.

2.2.3. Възрастни хора

Относителният дял на възрастните хора, спрямо общия брой население на общината, както стана известно от демографския анализ, постоянно нараства. Това е най-голямата рискова група. Стари хора настанени в специализирани институции извън общината през 2009г. са 2, а през м. април 2010г. един е чакащ за настаняване. С нарастване на възрастта потребността от социални и здравни услуги нараства. Това е свързано с влошеното здравословно състояние, физиологични неразположения,

невъзможността за поддържане на стари и създаване на нови социални контакти. Проблем е отчуждението и самотността на възрастните. Цели махали в селата обезлюдяват, като на километри няма постоянно живеещи съседи на възрастните. За част от тях проблем е и общуването с децата им, които са в друго населено място или в чужбина. Много стари хора изцяло зависят от социалната закрила на държавата и общината. Те получават социални помощи за отопление или месечни и ползват наличните социални услуги. През 2006г. в общинска администрация постъпи подписка от над 600 пенсионери, членове на пенсионерските клубове в гр.Троян и в селата на общината за изграждане на **Дом за стари хора**. Пенсионерите по данни на НОИ са 11871, а самотно живеещите стари хора (по данни на кметствата) са 1112.

Голяма нужда от предоставяне на социални услуги имат и възрастните хора с увреждания, които са със затруднено самообслужване. Близките им най-често ги подпомагат в ежедневието и грижите, но има и жители на отдалечени села и махали, чиито досъп до всички услуги е затруднен. Тези възрастни се нуждаят от специализирана институция за възрастни с увреждания или от услугите **Личен асистент, Социален асистент** или **Домашен помощник**. Считаме, че е налице изключителна потребност от тези три социални услуги, като се базираме на опита си по Национална програма "АХУ".

2.2.4. Деца настанени в институции

Децата настанени в институции (Домове за деца лишени от родителска грижа) са 25 на възраст от 0 до 9г., по данни на писма от институциите до Кмета на общината. От тях 8 са клинично здрави, 11 не са освидетелствани от лекарска комисия, 5 са с различна степен на умствена изостаналост и едно е с тромбофлебит.

В изпълнение на Националната стратегия "Визия за деинституционализация на децата в Република България" трябва да се създадат оптимални условия за развитие и реализация на децата настанени в специализирани институции, чрез замяна на институционалната грижа с грижа в семейна или близка до семейната среда.

2.2.5. Ромите

Това е специфична рискова група, общност характеризираща се с ниска образователна и здравна култура, липса на понятие за семейно планиране и ценностна система базирана на консуматорство по отношение на помощите от държавата и безхаберие за всякаква отговорност. По статистически данни ромите в общината са над 700 и броят им непрекъснато расте, а с това и техните жилищни, образователни, здравни и социални проблеми.

2.3. Анализ на наличните услуги в община Троян

2.3.1. Институционална грижа

Към настоящия момент на територията на общината няма специализирани институции за предоставяне на социални услуги.

Предстоят довършителни строително-монтажни работи и оборудване на бъдещия Дом за стари хора в с. Добродан, което е възможност за предоставяне на нова социална услуга за възрастни и самотни хора в общината.

2.3.2. Услуги в общността

- ✓ Дневен център за деца с увреждания (ДЦДУ) в с. Дълбок дол с капацитет 20 места;
- ✓ Център за временно настаняване (ЦВН) в с. Дълбок дол с капацитет 15 места;
- ✓ Защитено жилище (ЗЖ) в с. Дълбок дол с капацитет 6 места;

- ✓ Домашен социален патронаж с капацитет (ДСП) 170 места, с кухни в гр. Троян и в с. Врабево, обслужващ потребители от 14 населени места в общината;
- ✓ "Личен асистент", "Социален асистент" и "Домашен помощник", изпълнявани по ОП "Развитие на човешките ресурси" през 2011г., съответно за 20 лични асистенти; 5 социални асистенти и 22 домашни помощници;
- ✓ "Обществена трапезария" за 100 лица с ниски доходи, реализирана по проект на МТСП, спечелен от частен доставчик, вече за втора година;

Анализа на дейността на заведенията за социални услуги на територията на общината показва, че не са удовлетворени потребностите от социални услуги на всички рискови групи. За възрастните се предоставя единствено услугата Домашен социален патронаж, която не обхваща всички населени места и чрез проекти по национална или оперативна програма услугите Личен асистент, Социален асистент и Домашен помощник.

За децата: ДЦДУ в с. Дълбок дол предоставя дневна и седмична грижа на деца със затруднения. Не се изпълва капацитета, вероятно заради отдалечеността на услугата от гр.Троян, където живеят по значителен брой потребители. В ЗЖ живеят 6 младежи, които се обучават в Професионалната гимназия по изкуствата "Проф. Венко Колев" в гр.Троян. ЦВН също не е с пълен капацитет. В него биха могли да се настанят част от здравите деца от институциите.

В община Троян се изпълняват мерки за социално включване на рискови групи чрез:

- отпускане на еднократни помощи по решение на Общински съвет Троян;
- разкриване на работни места за временна заетост по национални и регионални програми;
- финансиране дейността на Клуб на инвалида в гр.Троян и пенсионерски клубове във всички населени места;
- предоставяне на общински жилища за рискови групи.
- заплаща се транспорта на ученици от социално слаби семейства от селата да посещават училище в гр.Троян (извън осигурения безплатен транспорт от държавата до 16г.)

Ситуационния анализ показва липса на следните социални услуги на територията на Община Троян: Дом за стари хора; Дневен център за деца и лица с увреждания в гр.Троян; Център за обществена подкрепа; Център за настаняване от семеен тип; Център за рехабилитация и социална интеграция, устойчивост на услугите Личен асистент, Социален асистент и Домашен помощник(която може да бъде осигурена след включването им като държавно делегирана дейност), Обществена трапезария, както и междусекторните услуги: (медико-социална) Специализирани медицински прегледи по домовете в селата; (образователно-социална) Ваканционна занималня.

2.3.3. Анализ на човешките ресурси за предоставяне на услуги

Човешките ресурси са ключов фактор при осъществяване на социалните дейности и в частност социалните услуги.

На територията на общината работи следния персонал за управление на социалната сфера:

- в общината – един главен експерт "Социална и здравна политика" и двама специалисти по регионална и национална програми;

- в Дирекция "Социално подпомагане" Троян по щат са назначени 21 служители, в т.ч. директор, трима началник отдели, двама главни експерти, един главен специалист ИО, 11 социални работници, психолог и др.

Персоналът предоставящ социални услуги в Община Троян е следния:

- в Домашен социален патронаж: 16 лица, в т.ч. управител, двама социални работници-медицински специалисти, четири готвачи, трима работници кухня, трима шофьори, счетоводител, санитар и домакин;
- в Защитено жилище с. Дълбок дол: 4 лица, в т.ч. социален работник, трудотерапевт, медицинска сестра (за трите услуги) и санитар;
- в Дневен център за деца с увреждания в с. Дълбок дол: 10 лица в т.ч. директор (на трите услуги), мениджър финанси (на трите услуги), специалист социални дейности, социален работник, готвач, рехабилитатор, шофьор, счетоводител (за трите услуги), санитар и психолог.
- в Център за временно настаняване с. Дълбок дол: 3 в т.ч. социален работник, домакин и огняр-поддръжка (за трите заведения).

По данни на Дирекция "Бюро по труда" Троян са регистрирани следните специалисти, чиито потенциал може да се ползва за предоставяне на допълнително разкрити социални услуги: психолог, медицински фелдшер, болногледач, домашен санитар-3, помощник-възпитател-5, личен асистент-30; санитарии-12, социален работник, медицински сестри-3.

Наличие на три неправителствени организации-доставчици на социални услуги за деца и лица, с които общината си партнира при решаване проблемите им и са настоящи и бъдещи участници в социално договаряне за предоставяне на социални услуги за деца и младежи.

Това са:

- Сдружение "Общество за всички" гр.София с Председател на УС доц. Румяна Кралева, доставчик на социалните услуги ДЦДУ, ЦВН и ЗЖ в с. Дълбок дол;
- "Сдружение за дневен център за рехабилитация и социална интеграция на лица със специални потребности – Троян" с Председател на УС Александър Хитров;
- Сдружение "Константин Хаджикалчев" гр.Троян с Председател на УС Диана Стойчева.

Считаме, че Община Троян разполага с човешки ресурс за предоставяне на социални услуги, а с оглед осъществяване на приемственост, общинска администрация осигурява на студенти по социални дейности от общината стажуване в социалните заведения в с.Дълбок дол.

2.4. Изводи и препоръки от анализа и оценка на потребностите

2.4.1. Изводи за наличните социални услуги- характеристики

- Наличните социални услуги имат средното териториално разпределение:

1. ДСП с две кухни в гр.Троян, обслужваща и 7 села и в с.Врабево, обслужваща 4 села. Не се предоставя услугата в селата на юг от града - Бели Осъм, Чифлик, Горно Трапе, Терзийско и Шипково;

2. Три са социалните услуги, които се предоставят в с. Дълбок дол: ДЦДУ, ЦВН и ЗЖ;

3. Лични асистенти има в 6 населени места, а социални асистенти в 3, а домашни помощници в 11 през 2011г.;

4. Обществена трапезария получават в гр.Троян и в с.Добродан през 2011г., а през 2010г и в с.Орешак.

- На територията на общината се предоставят само услуги в общността;
- Услугите резидентна грижа са две ЦВН с капацитет 15 места и Защитено жилище с капацитет 6 места. Останалите грижи в общността преобладават, както по видове така и по брой потребители. Следователно преобладават общностните услуги в семейна среда;

- Считаме, че услугата ДЦДУ в с. Дълбок дол не е достъпна за семействата на деца с увреждания, поради отдалечеността и от града и желанието на родителите, децата им да ползват почасово услугата;

Останалите услуги са достъпни и няма чакащи за тях.

- След проведен конкурс на външен доставчик са предоставени услугите в с. Дълбок дол-ДЦДУ, ЦВН и ЗЖ;

Общи изводи за услугите за деца:

- Считаме, че не са удовлетворени потребностите, особено на рисковите групи деца;
- Част от потребностите на целевите групи са покрити, но има значителна неудовлетвореност семействата и децата в риск. Има неравнопоставеност между отделните населени места, тъй като тези услуги липсват навсякъде;
- Наличните услуги за деца са качествени и отговарят на нуждите.
- *Дефицитите по отношение социалните услуги за деца са: Дневен център за деца с увреждания в гр.Троян; Център за обществена подкрепа в гр.Троян, Център за настаняване от семеен тип; Личен асистент, Ваканционна занималня.*

Изводи за услугите за възрастни и стари хора:

- малко на брой услуги –ДСП, Личен асистент, Социален асистент, Домашен помощник, обществена трапезария, клуб на пенсионера;
- ДСП не покрива територията на цялата община, поради липса на интерес от страна на потребителите;
- качеството на наличните услуги е добро и потребителите са доволни.
- *Дефицитите на социалните услуги за възрастни са: Дом за стари хора; Център за рехабилитация и социална интеграция, Личен асистент, Социален асистент и Домашен помощник, Обществена трапезария и Специализирани медицински услуги по домовете в селата на общината.*

2.4.2. Препоръки, предоставени на областния екип от Община Троян, чрез доклада-анализ на потребностите от социални услуги при изготвяне на Областната стратегия

За удовлетворяване в максимална степен на анализираниите потребности от социални услуги за рисковите групи в Община Троян е необходимо да се заложи в Областната стратегия за развитие на социалните услуги за периода 2011-2015г. разкриване на гореизброените нови социални услуги. Да се прецизират наличните и при необходимост да се намали капацитета или се реструктурират наличните услуги с оглед запълване на капацитета им и икономическа ефективност.

Конкретни препоръки за развитието на услугите:

- За деца и семейства с деца в риск

Да се разкрият в рамките на периода 2011-2015г. следните социални услуги: *Дневен център за деца с увреждания в гр.Троян; Център за обществена подкрепа в гр.Троян, Център за настаняване от семеен тип; Личен асистент, Ваканционна занималня.*

- За пълнолетни лица и хора с увреждания

Да се включат услугите личен асистент, социален асистент и домашен помощник, като държавно делегирана дейност за да се създаде устойчивост на дейностите.

В рамките на периода 2011-2015г. да се разкрият следните социални услуги: *Център за рехабилитация и социална интеграция, Личен асистент, Социален асистент и Домашен помощник, Обществена трапезария и Специализирани медицински услуги по домовете в селата на общината.*

- За стари хора

Да се разкрие Дом за стари хора в с. Добродан с капацитет 28 места още през 2011 г.-2012г.

Раздел Б:

Стратегия за развитие на социалните услуги в община Троян

3. Визия и цели

3.1. Визия

В дългосрочен план Общинската стратегия за социалните услуги цели да превърне община Троян в територия с достъпни, разнообразни и качествени социални услуги, които допринасят за добро качество на живота, зачитане на личното достойнство, максимална самостоятелност и пълноценна реализация на индивидите и общностите в риск.

3.2. Ценности и принципи

Основна ценност в социалната работа е човекът и правото на всяко човешко същество да развие максимално своите възможности, без значение на етническа принадлежност, пол, увреждане, възраст, социално положение. Стратегията следва основните човешки права, утвърдени в международните документи и конвенции за защита на правата на човека и основните свободи, и за правата на детето и утвърждава следните **ценности** при планирането и предоставянето на социални услуги, които се споделят от заинтересованите страни в община Троян, като:

- Уважение и признание на достойнството на всеки човек, общност и група;
- Развитие на мрежа от социални услуги, която гарантира равния достъп за всички граждани на общината;
- Акцент върху превенцията на рисковете за индивиди и общностите;
- Мобилизиране на ресурсите на общностите и семействата за оказване на социална подкрепа и за превенция на рисково поведение;
- Превес на услугите в общността пред институционалната грижа за лица в риск;

- Всички страни, ангажирани с разработването на Общинската стратегия, се обединиха около следните **принципи и подходи**, които ще бъдат следвани при изпълнението на планираните дейности и мерки:
  1. Социални услуги, които отговарят на реалните нужди на рисковите групи;
  2. Осигуряване на най-добрия интерес на потребителя чрез индивидуализиране на оценката и на грижата за потребителя;
  3. Насърчаване на услугите в общността и ограничаване на услугите от резидентен тип, които се ползват само в краен случай;
  4. Осигуряване на възможности за равен достъп до услуги на всички жители на община Троян и достигане на услугата максимално близо до местоживеенето на потребителите.
  5. Добро управление, ефикасност и ефективност на социалните услуги, развитие на мрежи и партньорства;
  6. Надграждане на добрите практики и опит в услугите; постоянно повишаване на квалификацията и уменията и учене от собствения опит.

3.3. Приоритети на общинската стратегия

3.3.1. Приоритетни направления

За да се постигне качествена промяна в социалната среда и желаното бъдещо равнище на социалните услуги, предначертано от визията на Стратегията, е необходима целенасочена интервенция в няколко приоритетни направления. В процеса на планиране те са идентифицирани с участието на всички заинтересовани страни, залегнали са и в Областната стратегия за развитие на социалните услуги, която е изработена въз основа изводите, препоръките и заключенията от анализа на ситуацията във всички общини на област Ловеч.

Ключовите приоритетни направления на Общинската стратегия са изведени в съответствие с идентифицираните потребности на рисковите групи и необходимостта от спешна намеса за решаване на критичните социални проблеми на жителите на общината. Приоритетните направления са групирани в две посоки - отнасящи се до съдържанието на социалните услуги и до начина на функциониране и изпълнение на услугите и мерките за социално включване.

Политиките на социално включване обхващат всички уязвими общности и индивиди, които имат нужда от подкрепа. Обособяването на интервенцията за децата и старите хора в отделни направления помага да се очертае спецификата на услугите за тези рискови групи.

Избраните **приоритетни направления за съдържанието на социалните услуги** включват:

1. Превенция за деца и семейства в риск

Това са широк кръг от услуги в общността за деца и семейства в риск, насочени към превенция на рисковите фактори за развитието на децата и уязвимостта на семействата, превенция на изоставянето и настаняването на деца в СИ; развитие на приемна грижа и осиновяване; работа с деца с поведенчески проблеми, асоциалното поведение и насилие; закрила на деца, жертви на насилие, малтретиране и negliжиране; съдействие на деца, отпаднали или в риск да отпаднат от училище.

2. Деинституционализация на грижите за децата

Деинституционализацията се осъществява чрез развитието на максимално широка мрежа от услуги с цел извеждане на децата от специализираните институции, превенция на изоставянето и подкрепа за семействата в риск за подобряване на грижата за децата в семейството.

3. Социално включване на общности в неравностойно положение и уязвими групи

Усилията са насочени към развитие на местните общности в неравностойно положение и уязвимите изключени групи, съхраняване на човешкото им достойнство и социалната справедливост. Стратегията ще допринесе за създаването на добър модел на подкрепа за пълнолетните лица в неравностойно социално положение, чрез осигуряване на достъп до качествени социални услуги в общността, така че нуждаещите се да не са принудени да напускат своя собствен дом и общност, а да подобрят достъпа си до здравни услуги и образование, да получат шанс за интегриране на пазара на труда.

4. Грижа за старите хора

Създаване на условия за предоставяне на грижи за старите хора, насочени към повишаване качеството на живот на хората от третата възраст, като се съблюдава принципът за независим живот в семейната среда или в близост до нея. Максимална подкрепа в общността за спокойни и достойни старини.

Функционалните приоритетни направления, които подпомагат ефективното изпълнение основните дейности в Общинската стратегия, обхващат:

5. Развитие на човешките ресурси

Въпреки добрата обезпеченост с квалифицирани специалисти, за да се гарантира високо качество и прилагане на най-съвременните стандарти в социалната сфера, е необходимо да се оказва непрекъсната методическа помощ на персонала, ангажиран в предоставянето на социалните услуги, както и развиване на капацитета за управление и мониторинг. развитието на човешките ресурси ще допринесе за постигане на заложените в стратегията качествени и количествени цели и показатели.

6. Изграждане на публично-частни партньорства и междусекторно сътрудничество

Въвеждането на ефективна система от социални услуги на общинско ниво изисква активно партньорство между всички заинтересовани страни за развиване на конкретни социални услуги и мерки за социална подкрепа. Характерът на проблемите на хората в риск изисква комплексна намеса, която може да се постигне само чрез връзки на взаимодействие между различните публични и частни организации - участници в секторите социални услуги и подпомагане, образование, здравеопазване, заетост, инфраструктура и жилищна среда.

3.3.2. Приоритетни целеви групи

Планираните дейности в Общинската стратегия обхващат всички рискови групи, изведени при анализа на ситуацията. Определянето на приоритетни целеви групи в никакъв случай не изключва останалите рискови групи, но акцентира, фокусира неотложните нужди от интервенция за периода на стратегията. **Приоритетните целеви групи,** към които са насочени социалните услуги и мерки за социално включване в община Троян са:

- Уязвими семейства с деца в риск;

- Деца в риск, включително необхванати в образователни институции, отпаднали или в риск от отпадане от училище;
- Хора с увреждания;
- Етнически общности в неравностойно положение, които живеят в социална изолация и структурна бедност;
- Хора в риск от всички възрастови групи, живеещи в изолирани малки населени места, без достъп до социални и др. услуги.

3.4. Цели

3.4.1. Общи и конкретни цели

Общинската стратегия предвижда да осигури достъпни и качествени социални услуги в община Троян, интеграция на общности и индивиди, пълноценна реализация и грижа за хората от рисковите групи. За да се реализира визията на Общинската Стратегия е необходимо да се набележат общи и конкретни цели и задачи във всяко от избраните приоритетни направления.

Приоритетно направление 1: Превенция за деца и семейства в риск

Обща цел 1. Подобряване на грижата за децата в семейството и предотвратяване на появата и развитието на рискови фактори по отношение на децата, чрез:

- **Конкретна цел 1.1.** Осигуряване на условия за развитие на децата с увреждания, които се отглеждат в семейството;
- **Конкретна цел 1.2.** Подкрепа на уязвимите семейства и децата за социално включване, за превенция на рисково поведение и negliжиране на децата;
- **Конкретна цел 1.3.** Осигуряване на равен достъп на децата от рискови общности и уязвими групи до качествено образование.
- **Конкретна цел 1.4.** Намаляване случаите на изоставяне на деца и настаняването им в специализирани институции и подкрепа за отглеждането им в биологичното семейство;

Приоритетно направление 2: Деинституционализация на грижите за децата

Обща цел 2. Намаляване на броя на децата, отглеждани в специализирани институции, при поэтапното закриване на СИ за деца, предоставяне на качествена резидентна грижа, чрез:

- **Конкретна цел 2.1.** Разработване на планове за трансформиране и закриване на СИ за деца в област Ловеч;
- **Конкретна цел 2.2.** Развитие на алтернативни социални услуги за предоставяне на резидентна грижа в среда близка до семейната за децата, които не могат да бъдат изведени в семейна среда;
- **Конкретна цел 2.3.** Подпомагане на социалната интеграция за младежите, напускащи специализирани институции, чрез развитие на подкрепящи услуги.

Приоритетно направление 3: Социално включване на общности в неравностойно положение и уязвими групи

Обща цел 3. Създаване на условия за социално включване и интегриране на максимален брой хора от общностите в неравностойно положение, уязвимите групи и индивиди в община Троян, чрез:

- **Конкретна цел 3.1.** Осигуряване на условия за пълноценен и достоен живот на хората с увреждания в семейна среда;
- **Конкретна цел 3.2.** Осигуряване на резидентна грижа от семеен тип за лицата с тежки увреждания, за които е невъзможно пълноценно обгрижване в домашна среда
- **Конкретна цел 3.3.** Осигуряване на достъп до развитие за представителите на етническите общности в неравностойно положение и уязвими групи;
- **Конкретна цел 3.4.** Създаване на условия за реинтеграция на рискови общности, индивиди и уязвими групи с рисково и зависимо поведение.

Конкретна цел 3.5. Ограничаване на бедността и социалното изключване на групите живеещи под прага на бедност, в съответствие с целите поставени в Програма Европа 2020.

Приоритетно направление 4: Грижа за старите хора

Обща цел 4. Да се подобри качеството на живота на старите хора във всички населени места в община Троян, чрез:

- **Конкретна цел 4.1.** Разширяване на мрежата от услуги в общността за осигуряване на условия за спокоен и достоен живот на старите хора в домашна среда;
- **Конкретна цел 4.2.** Повишаване качеството на предоставяната институционална/ резидентна грижа за старите хора

Общите и конкретните цели във **функционалните приоритетни направления** на Общинската стратегия включват:

Приоритетно направление 5: Развитие на човешките ресурси

Обща цел 5. Непрекъснато повишаване на качеството и ефективността на социалните услуги чрез изграждане на необходимия капацитет за управление на общинско ниво и повишаване квалификацията и компетентността на персонала, ангажиран в предоставянето на услуги, чрез:

- **Конкретна цел 5.1.** Стимулиране на развитието на административния и организационен капацитет на общинско ниво за управление на социални услуги;
- **Конкретна цел 5.2.** Осигуряване подкрепа за развитие на професионалната квалификация и умения в съответствие със съвременните изисквания и стандарти за персонала, ангажиран в предоставянето на социални услуги.

Приоритетно направление 6: Изграждане на публично-частно партньорства и междусекторно сътрудничество

Обща цел 6. Да се повиши ефикасността на услугите и допълване на наличните ресурси чрез развитие на публично-частно партньорство и междусекторно сътрудничество, чрез:

- **Конкретна цел 6.1.** Стимулиране на публично-частните партньорства в областта на социалните услуги;
- **Конкретна цел 6.2.** Създаване на ефективни механизми за междусекторно сътрудничество и развитие на смесени услуги.
- **Конкретна цел 6.3.** Повишаване на ролята на гражданските организации като доставчик на социални услуги.

3.5. Ключови индикатори за постигане на Стратегията

Постигането на набелязаните общи и конкретни цели в рамките на следващите пет години ще създаде условия за устойчиво подобряване на качеството на живота и жизнения стандарт на рисковите групи и общностите в неравностойно положение. Качествената промяна в ситуацията ще бъде измервана чрез система от качествени и количествени индикатори, които показват напредъка в решаването на идентифицираните проблеми и разликите при сравнението на показателите за настоящия момент (2008-2010 г.) с данните към 2015 година.

Основните индикатори за промяната в системата на социалните услуги в община Троян, постигната в рамките на общинската стратегия, са:

- Увеличена степен на териториално обхващане на рисковите общности и индивиди от изолирани населени места върху 70% от населението на община Троян;
- Повишен капацитет за управление на социалните услуги на поне 10 представители на администрацията, дирекции социално подпомагане и поне 30 души персонал на доставчиците на услуги в община Троян;
- Инициране и развитие на поне една смесена междусекторна услуга и/или мярка (проект) за социално включване на уязвими общности и рискови групи.
- Повишена роля на гражданския сектор в управлението на социалните услуги като поне едно НПО поеме отговорността на доставчик на социални услуги;

Ключовите качествени индикатори за успеха на осъществената интервенция по отношение на постигнатата промяна в ситуацията в община Троян и ползите за рисковите групи в резултат от петте години изпълнение на Стратегията са:

- Осигурена подкрепа за поне 25% от уязвимите семейства и деца в община Троян;
- Предотвратена институционализация на 80% от децата в риск, за които не се полагат адекватни грижи от биологичното семейство към 2015 г.;
- Предотвратяване на изоставянето на деца от семейства в риск в резултат от услугите за превенция в община Троян (постигнат процент на задържане на детето в семейството от общия брой деца в риск от изоставяне, обхванати в услуги за превенция);
- Намаляване дела на децата, отпаднали преждевременно от училище под 1% от децата в училищна възраст;
- Подобро условия за самостоятелен живот в домашна среда на 50% от хората с увреждания – потребители на услугите домашен социален патронаж, обществени трапезарии, домашен помощник, социален и личен асистент;
- Създаден местен капацитет за обхващане на поне 30% от децата с увреждания в рехабилитация или различни форми на заместваща дневна грижа;

- Развита и работеща поне една нова услуга за деца и семейства на територията на община Троян (Център за обществена подкрепа).

Измерването на напредъка по тези показатели ще покаже до каква степен изпълнението на Общинската стратегия е допринесло за модернизацията на социалните услуги и политики за социално включване в община Троян в съответствие с националните приоритети за деинституционализация, подкрепа на интеграцията на семейства и общности.

4. Интервенция – социални услуги и мерки

Планираната интервенция очертава общата картина на развитието на мрежа от социални услуги на общинско ниво през следващите 5 години – от 2011 до 2015 година. В плана се конкретизират приоритети на общинско ниво и видовете услуги, които ще се развиват в община Троян. Стратегията предначертава:

- развитието на **съществуващите социални услуги** през следващите 5 години с ясно виждане за конкретните перспективи към разширяване, реформиране или към закриване на всяка услуга/дейност;
- разкриването на нови социални услуги за приоритетните целеви групи
- паралелното развитие на **мерки и политики за социално включване** в приоритетните свързани сектори (образование, здравеопазване, заетост, жилищна среда и инфраструктура), чрез които се решават конкретни проблеми на рисковите групи и/или се създават условия за ефективно функциониране на социалните услуги.

Услугите и мерките са описани към съответното приоритетно направление, като се правят препратки и уточнения в случаите, когато една социална услуга изпълнява дейности, отнасящи се до две или повече приоритетни направления или конкретна цел. Социалните услуги и дейности се разглеждат като система от услуги, които си взаимодействат и допълват, за да се постигне ефект и реална полза за обхванатите целеви групи.

4.1. Приоритетно направление 1: Превенция за деца и семейства в риск

Обща цел 1. Подобряване на грижата за децата в семейството и предотвратяване на появата и развитието на рискови фактори по отношение на децата.

Конкретна цел 1.1. Осигуряване на условия за развитие на децата с увреждания, които се отглеждат в семейството

Мярка 1.1.1. Осигуряване на достъп до адекватна и гъвкава заместваща грижа – дневна и почасова грижа за децата с увреждания, отглеждани в семейна среда;

Бъдещото развитие на дневната и почасова грижа изисква да се спазват принципите на гъвкавост на услугите и съответствие с конкретните индивидуални потребности на децата и семействата, както за социализацията на децата с увреждания, така и за осигуряването на възможност за техните родители да работят. Предвидено е да се развият разнообразни форми:

- дневен център за деца с тежки увреждания като самостоятелна услуга - осигуряващи дневни, полудневни и почасови грижи за деца с физическо, интелектуално, речево и емоционално нарушено здраве. Активно включване и оказване на подкрепа на семействата на децата и младежите с увреждания в работата с тях;
- заместваща грижа с резидентен престой за фиксирано кратко време, при отсъствие на родителите и/или близките;
- интеграция на деца с увреждания в масови ясли и детски градини - включително тяхното адаптиране, осигуряване на транспорт.

В центъра за деца с увреждания ще се изграждат условия за адекватни здравни грижи, рехабилитация, социализация и интеграция на децата с увреждания; ще осигури подкрепа на техните родители и близки чрез индивидуални и групови консултации (социални, здравни, правни, психологически) и обучение на родителите, семействата и близките за подобряване на уменията им за грижа за децата с увреждания в семейна среда. В община Троян към 31.03.2011 г. децата с увреждания, отглеждани в семейна среда са 93.

Дейност 1.1.1.1. Продължаване на дейността по предоставяне на услуги за деца с увреждания и техните семейства в Дневен център за деца с увреждания в с. Дълбок дол. Намалване на капацитета от 20 места на 10 места, заради ниската ползваемост. Евантуално предоставяне на седмична грижа за деца с увреждания от съседните по-малки общини и отдалечени населени места, където няма възможност за предоставяне на подобни услуги.

Дейност 1.1.1.2. Изграждане на Дневен център за деца с увреждания в град Троян, планиран за разкриване през 2014г. Предполагам брой на децата с увреждания, които ще ползват услугите на центъра е 20 на година. Потребността от разкриването му е проучена от две неправителствени организации на родители на деца и лица с увреждания, които са представили предложение за разкриване на този вид нова социална услуга в гр. Троян с оглед наличието на потенциални ползватели и с цел удовлетворяване потребностите на децата от специфични рехабилитационни, психо-терапевтични и други интеграционни услуги.

Мярка 1.1.2. Подкрепа за родителите за отглеждане на децата с увреждания в семейството.

Дейност 1.1.2.1. Разширяване на програмите, които предлагат домашни грижи:

- Личен асистент;
- Социален асистент;
- Домашен помощник за деца с увреждания.

Необходимият брой места за трите услуги ще се определя всяка година от общината чрез консултации с ОЗД и ДСП. Предвижда се община Троян да осигури финансиране по национални или други донорски програми за разкриването и развиването на този тип социални услуги в общността, с цел да отговори на поне 70% от заявените потребности на семействата.

Дейност 1.1.2.2. Осигуряване на помощни средства чрез ДСП по Закона за хората с увреждания. Разкритите социални услуги в общността ще предоставят информация,

консултиране, съвети за права, процедури и посредничество за получаване на техническите помощни средства от деца с увреждания.

Дейност 1.1.2.3. Предоставяне на подкрепа за семейства, в които се отглеждат деца с увреждания:

- Почасови услуги за деца – гледане въщи, придружаване до детски заведения;
- Услуги за подпомагане в ежедневните грижи на родители, които отглеждат деца с увреждания;

Услугите ще се предоставят от дневните центрове и ЦОП, съвместно с общинска администрация, лечебни заведения, дирекции “Социално подпомагане”, НПО и граждански инициативи, доброволчески организации.

Дейност 1.1.2.4. Осигуряване на специализиран транспорт за деца с увреждания до дневния център.

Конкретна цел 1.2. Подкрепа на уязвимите семейства и децата за социално включване, превенция на рисковото поведение и negliжиране на децата, чрез:

Мярка 1.2.1. Развиване на услуги в общността за подобряване на родителския капацитет и за превенция на negliжирането на децата, отглеждани в семейна среда.

Планираните дейности и услуги ще подобрят родителската грижа и ще спомогнат за ограничаване на negliжирането на децата в семейната среда. Изграждането на родителски капацитет въздейства за създаване на условия и благоприятна семейна среда за максимално развитие на техните възможности.

- мобилно звено за превенция на изоставянето
- център за работа с деца с отклоняващо се поведение и в риск от отпадане от училище

Дейност 1.2.1.1. Разкриване на ЦОП – Троян. Разкриването на Център за обществена подкрепа в град Троян е планирано за 2012 година. Първоначалният капацитет се предвижда да бъде 30 лица и семейства, като при необходимост ще бъде увеличен до 50 до края на периода. Предвижда се предоставяне на подкрепа на деца с девиантно поведение и техните семейства, деца и семейства в риск, със зависимости и други.

Дейност 1.2.1.2. Услуги в рамките на ЦОП за развитие на умения за родителстване. Подкрепата за уязвими семейства, включително и за роднини, отглеждащи деца на родители в чужбина включва:

- Посредничество, информиране, социални, правни, психологически консултации за уязвими семейства с деца;
- Училище за родители и обучения за добро родителство;
- Кампании за повишаване на чувствителността – промяна на нагласите и уменията на родителите за стимулиране на ранното детско развитие;
- Практическа подкрепа в домакинството;
- Семейна медиация;
- Терапия, фамилно консултиране;
- Консултации и подкрепа за близките и роднините, които отглеждат деца на родители в чужбина.

Дейност 1.2.1.3. Включване на училището и гражданските организации за подобряване на грижата за децата в семейството. Инициране на смесени социално-образователни дейности в училище за консултиране, развитие на родителския капацитет и уменията за отговорно родителство, които ще се изпълняват от учителите, Училищни настоятелства, НПО като самостоятелни инициативи или в рамките на проекти за достъп до интегрирано образование и включване на родителите в образователния процес.

Мярка 1.2.2. Инициативи и програми, насочени към децата и младежите за превенция на рисковото поведение.

Образователните програми и кампаниите ще бъдат организирани главно от самите училища, НПО и училищните настоятелства, като се привлекат всички партньори, които работят в сферата на образованието и детското развитие.

Дейност 1.2.2.1. Провеждане на информационни кампании и образователни програми в училище и/или в рамките на ЦОП за:

- превенция на рисковото поведение на деца и младежи (агресия, насилие, отклоняващо се поведение),
- здравна и социална просвета против зависимостите.

Оказване на съдействие на училищата за провеждане на лекции и дискусии в часа на класа; организиране на хепънинги; междуучилищни прояви и инициативи на общинско ниво.

Дейност 1.2.2.2. Извънучилищни дейности и осмисляне на личното време на децата.

Приоритетна необходимост е развитието на разнообразни извънучилищни дейности като клубове по интереси, ателиета, детски работилници, занимания със спорт и изкуство, които се осъществяват от училища, читалища, ЦОП като посредници или организатори, училищни настоятелства НПО и др.

Дейност 1.2.2.3. Продължаване дейността на Общински педагогически център в гр.Троян, който е доказал своята роля в организация на свободното време, извънкласните и извънучилищни форми на територията на Община Троян, включително и за превенция на рисковото поведение на младите хора и тяхното личностно и социално развитие.

Мярка 1.2.3. Подкрепа за преодоляване на последиците от рисковото поведение при децата и младежите и работа с деца на улицата, жертви на насилие, трафик.

Услугите са фокусирани върху подкрепата за преодоляване и превенция на отклоняващото се поведение при децата и директна работа с деца с девиантно поведение: консултиране и подкрепа за деца с отклоняващо се поведение и семействата им. Наред със социална работа с деца в риск в ЦОП, се предвижда и ангажирането на училището чрез организирането на извънкласни занимания и дейности за деца с отклоняващо се поведение – спорт; клубове по интереси; образователни програми за правата и задълженията на гражданите и санкциите при нарушаването им; образователни програми за опасностите и последиците от употребата на наркотици и алкохол, тютюнопушене, трафик на хора, сексуална експлоатация; информирание по въпросите на насилие и пренебрежение.

Дейност 1.2.3.1. Съвместни дейности на Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни (МКБППМН) и обществените възпитатели в общината, заедно с ОЗД в подкрепа на деца с рисковото поведение и жертви на насилие.

Дейност 1.2.3.2. Дейности на ЦОП по направление от ОЗД – консултации, посредничество и подкрепа за деца, жертви на насилие, трафик и зависимости, както и специализирани програми за работа с деца извършители на противообществени прояви, насилие, рисково поведение.

Дейност 1.2.3.3. Преструктуриране (закриване) на Центъра за временно настаняване (ЦВН) в с. Дълбок дол, поради недостатъчна натовареност на тази краткосрочна социална услуга (20-25 % от капацитета и) и разкриване на Център за настаняване от семеен тип още през 2011г. (Мярка 2.2.1. в приоритетно направление 2)

Конкретна цел 1.3. Осигуряване на равен достъп на децата от рискови общности и уязвими групи до качествено образование, чрез:

Интегрирането на децата в риск в образователната система и осигуряването на достъп до качествено образование е ключов компонент от превенцията на negliжирането на децата, инструмент за развитието на техните възможности в максимална степен и за формирането на условия за самостоятелен живот в бъдеще.

Хоризонталните програми и мерки в сферата на образованието се формулират на национално и общинско ниво; а конкретните дейности се инициират и осъществяват предимно от училищата и детските градини, НПО, действащите училищни настоятелства, читалища, Общински педагогически център, инициативни групи на родителите и местните общности, Ресурсния център за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности (РЦПНОВДУСОП) гр.Ловеч към МОМН. Техните дейности са в състояние да оказат въздействие върху всички деца и ученици и техните родители, докато дейностите на социалните услуги обхващат предимно идентифицираните случаи на децата (и семействата) в риск, за които са издадени направления от ОЗД. Развитието на междусекторното сътрудничество, взаимодействието с ОЗД и прякото участие на социалните услуги за деца в общността (като ЦОП, дневен център) е ключово за пълното обхващане на децата в риск в образователните дейности.

Предвидените мерки са в съответствие с духа на националните и общински приоритети за интегрирано образование, допълват и конкретизират планираните дейности в тази сфера.

Мярка 1.3.1. Гарантиране на задължителното предучилищно образование за всички подлежащи деца в община Троян

Дейност 1.3.1.1. Обхващане на максимален брой деца в предучилищно образование от 5-годишна възраст, със специален фокус върху децата от ромската общност, чрез:

- издирване на всички подлежащи деца и записване в предучилищна подготовка – изпълнява се от учителите, с подкрепата на общината, ОЗД, социалните работници, НПО и инициативни групи;
- разкриване на достатъчен брой подготвителни класове в училище (с целодневна организация на обучението) и/или предучилищни групи в детските градини;
- срещи и посещения по домовете за информиране и мотивиране на родителите, осъществявани от учители, социални работници, представители на НПО.

Мярка 1.3.2. Програми за превенция на отпадането от училище с цел намаляване броя на отпадналите деца и реинтеграция в образованието на отпадналите деца и младежи.

Дейност 1.3.2.1. Развитие на смесени образователно-социални услуги за превенция на отпадането и задържане на децата в училище, които се изпълняват от ЦОП, НПО, училища, училищни настоятелства, читалища. Изграждане на партньорство и взаимодействие между социалните услуги от една страна, и организациите, ангажирани с образованието (училищата, НПО, и пр.), от друга страна, за образователна интеграция и реинтеграция на децата. Осъществяване на:

- консултации и подкрепа за децата – клиенти на услугите на ЦОП по направление от ОЗД;
- Посещения на място и срещи за издирване на отпадналите деца;
- Срещи, консултации, инициативи за мотивиране и подкрепа на децата и техните родители;
- Организиране на консултации, занимални и помощ от учителите за наваксване на учебния материал от децата и младежите.

Дейност 1.3.2.2. Хоризонтални мерки за подобряване на привлекателността на училището, които обхващат всички деца и млади хора в училище и осигуряват:

- Инициране и изпълнение на програми и инициативи за повишаване на интереса към учене, включване на децата и младежите в живота на училището, в т.ч. и при вземане на решения, отнасящи се до децата;
- Извънкласни и извънучилищни дейности за мотивация на децата и техните родители - включване на децата в извънучилищни занимания в рамките на учебната година (ателиета по интереси, школи по изкуства, спортни състезания); осмисляне на свободното време на децата и младежите;
- Обучения на учителите и препоръки за промяна на практиката на преподаване на учителите и включване на интерактивни методи.

Дейност 1.3.2.3. Специално внимание и подкрепа за децата със специални образователни потребности, които се обучават в масовите общообразователни училища (социална адаптация към средата, наваксване на учебния материал, промяна на нагласите и отношението на родителите). Дейностите ще се осъществяват с участието на училищата, Екипа за комплексно педагогическо оценяване (ЕКПО) към РИО и Ресурсния център за подкрепа на деца със СОП (РЦПНОВДУСОП) към МОМН с подкрепата на община Троян и НПО.

Дейност 1.3.2.4. Разработване на целеви програми и инициативи за подобряване на образованието в средишните и защитените училища, които да се изпълняват с подкрепата на РИО на МОМН, общината и НПО. Специално внимание се отделя на мерките за наблюдение и контрол върху посещаемостта и качеството на образованието на пътуващите ученици.

Мярка 1.3.3. Осигуряване на интегрирана предучилищна подготовка и образование за децата с увреждания, осигуряване на подходящи форми на включващо образование.

В дейностите се включват училищата, РИО на МОМН, Екипът за комплексно педагогическо оценяване (ЕКПО) към РИО и Ресурсния център за подкрепа на деца със СОП към МОМН, общината, ЦОП и НПО.

Дейност 1.3.3.1. Обхващане на деца с увреждания в масови детски градини и ясли. Осигуряване на места за интегриране на деца с увреждания в общите групи в масовите детски градини, вкл. подкрепа за адаптиране към средата, осигуряване на транспорт и осигуряване на необходимия брой ресурсни учители. Използване на възможностите за специализирано обучение на педагозите в масовите детски заведения за работа с деца с увреждания с финансиране по ОП „Развитие на човешките ресурси” или други донорски програми.

Дейност 1.3.3.2. Интегриране на децата с увреждания в масови общообразователни училища за обучение с подкрепата на ресурсни учители - осъществява се от училищата, РИО на МОМН и Ресурсния център към РИО на МОМН с подкрепата на общината, която осигурят необходимата достъпна среда за децата с увреждания – вътре и извън сградата на училището.

Дейност 1.3.3.3. Подготовка на средата за приемане на децата с увреждания в масовите училища, осъществявана с помощта на НПО и Ресурсния център към РИО на МОМН чрез целеви мерки в две направления:

- Инициативи вътре в училище, които обхващат трите “страни” - учители, родители (на децата с увреждания и на децата без увреждания) и учениците. Обучения на учителите за толерантност и приемане на децата с увреждания;
- Кампании на общинско ниво и в местните общности за повишаване на чувствителността към децата с увреждания и техните семейства, за преодоляване на дискриминацията и промоциране на толерантност.

Дейност 1.3.3.4. Осигуряване на достъпна среда за децата с увреждания в масовите училища и детски градини в община Троян. Общината ще извърши проучване за оценка на нуждите и ще включи в актуализирания си общински план специфични мерки за подобряване на достъпа.

Мярка 1.3.4. Целенасочена политика за приобщаване на родителите и общността в учебно-възпитателния процес на техните деца.

Дейност 1.3.4.1. Дейности за изграждане на капацитет в училищата и детските градини за включване на родителите и създаване на интегрираща среда в училище, които включват:

- обучения на учители и директори на училища и детски градини – методи и подходи за включване на родителите и приобщаването им към образованието на техните деца;
- разпространение на обучителни материали за работа с родителите;
- срещи и обучения на Училищни настоятелства и родителски комитети в училищата;
- обмяна на опит и добри практики с други училища и детски градини.

Дейност 1.3.4.2. Инициативи и съвместни дейности в училище за изграждане на връзката между трите страни: училище/учители – родители/общност – деца/ученици с подкрепата на общинска администрация, РИО и гражданския сектор.

Дейност 1.3.4.3. Развитие на капацитета на училищните настоятелства и НПО за подкрепа на интегрираното образование с участието на родителите и местните общности:

- Създаване и активизиране на училищните настоятелства в училищата в цялата община;
- Консултиране, обучения и техническа помощ за развитие на инициативи от училищните настоятелства.

Конкретна цел 1.4. Намаляване на случаите на изоставяне на деца и настаняването им в специализирани институции и подкрепа за отглеждането им в биологичното семейство, чрез:

Мярка 1.4.1. Ранна превенция на изоставянето и подкрепа за задържане на новородените деца в биологичното семейство.

Дейностите целят „затваряне на входа” към специализираните институции (СИ). За да се предотврати изоставянето на новородени деца на ниво родилен дом работата по превенция трябва да започне по-рано, а където е възможно още преди раждането на детето. Успехът на превенцията зависи от ранната навременна намеса и продължителността на социалната работа с бъдещата майка, нейното семейство и близко обкръжение.

Дейност 1.4.1.1. Ранна превенция за „затваряне на входа” на изоставянето на новородени деца на ниво родилен дом чрез осъществяване на междусекторно сътрудничество в социалната и здравната сфера. Дейностите ще се изпълняват съвместно от ЦОП в общината, ОЗД и родилно отделение, с подкрепата на личните лекари и други социални услуги в общността като, здравна просвета за популяризиране на семейното планиране за намаляване на случаите на непланирана бременност, която може да доведе до изоставяне на дете; ранно регистриране на бременността при бременни жени, за които има риск да изоставят детето си. Дейностите за ранна превенция включват:

- Предоставяне на информация, социални и психологически консултации от социални работници, лекари от родилно отделение и лични лекари, правна подкрепа за младите майки в риск да изоставят детето си, посредничество за решаване на социални проблеми и/или насочване към други социални услуги;
- Подкрепа на бременни жени за по-лесна бременност, раждане и удовлетворяване на първите нужди на бебето – както емоционални, така и материални;

Подкрепа за майките и семействата на новородени деца с увреждания. Привличане на социални работници и психолози, със специална подготовка и умения за работа с родители на деца с увреждания (как да се съобщи/подготви семейството за раждане на дете с увреждане, подготовка за грижи и пр.)

- Обхващане на рисковите бъдещи майки от общината в програма за ранна превенция. Специално внимание да се отдели на активното издирване на бъдещите майки във високо рискови общности за установяване, регистриране и проследяване на бременността и – при риск от изоставяне – социални дейности и консултиране на място за предотвратяване на изоставянето на детето. Включване на личните лекари и социалните работници при издирването и консултирането на бременни и млади майки от ромската общност.

Обхватът на дейностите за ранна интервенция изисква усилията на широк кръг от специалисти – здравни и социални работници, юристи, психолози. Активното издирване на бъдещи майки от рисковите общности ще осигури идентифициране на риска и ранно консултиране на рисковите бременни преди раждането на детето.

Мярка 1.4.2. Изграждане на ЦОП за обхващане на поне 30 % от уязвимите семейства с деца в риск в общината. Развиване на широк кръг дейности по превенция на изоставянето на децата и настаняването им в специализирани институции.

Развиването на разнообразни услуги и дейности в ЦОП за превенция на изоставянето на децата изисква оптимизиране на дейностите, чрез които да се обхванат поне 30% от децата и семействата в риск на територията на община Троян.

Преките дейности на ЦОП включват превенция на изоставянето на деца на ранна и по-късна възраст, превенция на отклоняващото се поведение, насилието, подкрепа и консултиране на рисковите групи – деца и семейства. В съответствие с широкия спектър на съдържанието на тази социална услуга, планираните ЦОП ще осъществяват разнообразни дейности, за развиване на родителски капацитет и добро родителство, училище за родители, посредничество и подкрепа за деца и семейства с рисково поведение в дома им и в сградата на ЦОП, превенция на отпадането на децата от училище, и пр. Ползвателите на ЦОП ще бъдат насочвани от ОЗД и други свързани структури – медицински професионалисти и лечебни заведения, детски градини и училища, структури от системата на борба с противообществените прояви, общинска администрация.

Мярка 1.4.3. Общинска програма и мерки за здравна профилактика, семейно планиране и подкрепа за социално включване на семействата в риск.

В тези програми се съгласуват действията по здравните грижи, смесените социално-здравни услуги, инициативи за здравна просвета и посредничество на НПО.

Дейност 1.4.3.1. Прилагане на цялостна програма за здравна профилактика на майчинството/бременността с фокус нежелана и рискова бременност в общината. Осъществява се от здравната система със съдействието на ЦОП.

Целта на програмата е да подобри здравната профилактика за майчинството в съответствие с националните приоритети. Целевите мерки на общинско трябва да обхванат всички бъдещи майки чрез здравна профилактика и задължителна пренатална диагностика на риска от увреждане. Същевременно, при изпълнението на тези мерки, личните лекари, женската консултация и акушерките ще идентифицират случаи на потенциален риск от изоставяне на дете и да насочват към ОЗД.

Дейност 1.4.3.2. Информационни кампании и здравна просвета сред учениците в среден курс и младежите по въпросите на семейното планиране и превенция на нежелана и ранна бременност. Те ще се изпълняват от НПО, здравни институции, училища и включват здравно-социални консултации за майки и семейства в риск, образователни програми и здравна просвета сред подрастващите и младежите в училищна възраст за намаляване на ранните и нежеланите и бременности.

Дейност 1.4.3.3. Комплексни мерки и програми на общината, НПО и бизнеса за подобряване капацитета на семействата в риск за отглеждане на децата – подкрепа чрез осигуряване на достъп до заетост, подобряване на жилищните условия, подходящи за отглеждане на деца.

Мярка 1.4.4. Осигуряване на грижа при близки и роднини за изоставени и negliжирани деца.

При определени условия настаняването при близки и роднини чрез мярка за закрила може да осигури устойчива семейна грижа и възможност за трайно решаване на проблема за бъдещето на изоставеното дете.

Дейност 1.4.4.1. Съвместни дейности на ЦОП и ОЗД за настаняване в семейства на близки и роднини на изоставени деца и други деца в риск чрез мярка за закрила:

- Установяване на контакти с роднините и близките на детето и мобилизиране на разширеното семейство за поемане на грижата за детето;
- Консултации и подкрепа за изграждане на връзка между детето и разширеното семейство.

Дейност 1.4.4.2. Подкрепа за семействата на роднини и близки, които отглеждат деца като мярка за закрила. Предоставя се от ЦОП и включва:

- Подкрепа на роднини и близки при поемане на грижата за новородени и по-големи деца, чиито родители заявяват намерение за изоставяне;
- Предоставяне на подпомагане (храна, дрехи, памперси за деца от 0-1 година) и в случаи на тежки социални проблеми.

Мярка 1.4.5. Услуги в подкрепа на осиновяването.

Дейност 1.4.5.1. Ефективни услуги от ЦОП, ОЗД и ДСП за подкрепа на осиновяването на изоставени деца-консултиране, информиране, посредничество, мотивиране и обучение за кандидат-осиновители чрез форми на индивидуална и групово работа, подкрепа в следосиновителния период за осиновители и осиновени.

Мярка 1.4.6. Популяризиране на Приемната грижа в община Троян и създаване на предпоставки за привличане на работещи приемни семейства.

Дейност 1.4.6.1. Подкрепящи дейности на общинско ниво: информационни кампании за популяризиране на приемната грижа на , подготовка на обучителни материали и обучение на приемни родители в общината;

Дейност 1.4.6.2. Развитие на дейности по популяризиране на приемната грижа от новоразкрития ЦОП.

(Приложение 2 -Таблица 1)

Приоритетно направление 2: Деинституционализация на грижите за децата

Конкретна цел 2.1. Извеждане на децата от специализираните институции за отглеждане в семейна среда, чрез:

Мярка 2.1.1. Развитие на услуги за реинтеграция на децата от специализираните институции в биологичното или в разширеното семейство (настаняване при близки и роднини), услуги в подкрепа на осиновяването.

Услугите в тази мярка са насочени към търсене на трайно решение за отглеждането на децата в семейна среда. Дейностите за реинтеграция на децата от СИ се извършват съвместно от ЦОП, персонала на СИ и ОЗД. Те включват възстановяване и/или поддържане на връзки със семейството, като предварително се издирва семейството на детето и се установява контакт с неговите близки; консултиране (социално, правно, психологическо, педагогическо), информиране, посредничество, материална подкрепа към семействата за отглеждане на детето, изведено от СИ.

Дейност 2.1.1.1. Подкрепа от ЦОП за деца и семейства за реинтеграция в семейна среда на децата, настанени в СИ. Предоставяне на помощ към СИ за подготовката на конкретни планове за извеждане на децата на основата на плановете за трансформиране.

Дейност 2.1.1.2. Дейности на ЦОП и ОЗД за реинтеграция на децата от СИ в биологичното семейство, които включват:

- социално-консултативна работа с деца, при които съществува възможност за връщане в семейна среда;
- Подкрепа за възстановяване на прекъснатите връзки с биологичните родители, братя и сестри;
- подкрепа и консултации за детето и семейството в периода след реинтеграцията;
- работа с родителите, разширеното семейство и детето за възстановяване на връзките родители – дете; услуги за изграждане на родителския капацитет.

Дейност 2.1.1.3. Изпълнение на дейности от ЦОП и ОЗД по настаняване на деца от СИ в семейства на близки и роднини и услуги по подкрепа към семействата – консултиране, практическа подкрепа, съдействие, информиране, посредничество, услуги за изграждане на родителския капацитет, материална и финансова подкрепа в процеса на отглеждане на изведените деца.

Дейност 2.1.1.4. Услуги в подкрепа на осиновяването на деца, настанени в СИ и ще включват обучение и оценка на кандидат приемни родители, подкрепа на детето и на семейството в след осиновителния период, формиране на групи за подкрепа на осиновени деца и осиновители.

Мярка 2.1.2. Извеждане на деца от СИ в приемни семейства.

Дейност 2.1.2.1. Координация на дейността от страна на ЦОП за развитие на приемната грижа

Дейност 2.1.2.2. Набиране на приемни семейства в общината. Разработване на приблизителен план със средногодишни разчети на основата на броя на децата в СИ.

Конкретна цел 2.2. Развитие на алтернативни социални услуги за предоставяне на резидентна грижа в среда, близка до семейната, за децата, които не могат да бъдат изведени в семейна среда, чрез:

Мярка 2.2.1. Изграждане на ЦНСТ за извеждане на деца от СИ.

Центровете за настаняване от семеен тип (ЦНСТ) предоставят подслон и ежедневни грижи; създават условия за социална интеграция – прием в масови детски ясли, градини, училища; и поддържане на връзката с родители, близки и роднини. Настаняването в ЦНСТ на децата е последната мярка за закрила, след изчерпване на всички възможности за настаняване в семейство – биологично, разширено, приемно и на осиновители.

За част от децата с тежки увреждания също се планира настаняване в новоразкрития ЦНСТ и то предимно за тези, които не могат да бъдат изведени в семейна среда, (предвид заболяването им или поради други причини) и се нуждаят от непрекъсната специализирана резидентна грижа.

Дейност 2.2.1.1. Разкриване на ЦНСТ за деца в с. Дълбок дол, община Троян. Наличието на деца с произход от община Троян, настанени в различни институции налага необходимостта от разкриване на подобна услуга. Година на разкриване – 2011г., след

закриване на ЦВН и намаляване капацитета на ДЦДУ. Капацитет на ЦНСТ 14 (12+2) места. Основната част от местата в ЦНСТ са планирани за извеждане на децата от СИ, като по предварителни разчети се очаква те да бъдат 12. Останалите 2 места да бъдат за предотвратяване на институционализацията чрез краткосрочно временно отглеждане на деца оставени за осиновяване или с перспектива за настаняване в приемни семейства или при близки и роднини.

(Приложение 2- Таблица 2)

Приоритетно направление 3: Социално включване на уязвими общности

Обща цел 3. Да се създадат условия за социално включване и интегриране на максимален брой лица от общностите в неравностойно положение, уязвимите групи и индивиди в община Троян.

Конкретна цел 3.1. Да се осигурят условия за пълноценен и достоен живот на хората с увреждания в семейна среда, чрез:

Мярка 3.1.1. Разширяване на социалните услуги в домашна среда за подкрепа в ежедневието на хората с увреждания и техните семейства.

Спектърът на тези услуги обхваща както ежедневни дейности в къщи (като помощ при хранене, обслужване, помощ за излизане и придвижване. В Стратегията се залагат разнообразни форми и възможности за избор.

Дейност 3.1.1.1. Разширяване на обхвата на услугите, които предлагат домашни грижи за хора с увреждания в общината – домашен помощник, социален и личен асистент, (по-подробно описани в Направление 4, мярка 4.1.2.), за което ще допринесе продължението на националните програми - ДП, СА, ЛА).

Дейност 3.1.1.2. Включване на допълнителни услуги към Домашния социален патронаж (подробно описани в Направление 4, мярка 4.1.1.) и по-пълно обхващане на хората с увреждания от малките населени места.

Дейност 3.1.1.3. Осигуряване на информация, съдействие и посредничество от страна на ДСП и общинска администрация за улесняване на достъпа до технически помощни средства и достъпна среда в дома по програмите на АХУ и Закона за хората с увреждания.

Мярка 3.1.2. Развиване на целеви общински политики/мерки за социално включване на хората с увреждания.

Дейност 3.1.2.1. Подобряване на инфраструктурата и осигуряване на достъпна среда в общественото пространство, културни и здравни центрове, училища и детски градини, предприятия и пр.

Дейност 3.1.2.2. Целеви мерки на Дирекциите Бюро по труда (ДБТ), общината и местни НПО за предоставяне на достъп до доходи, заетост, професионална квалификация, обучение и практически умения и др. за лицата с увреждания с право на работа.

Дейност 3.1.2.3. Прилагане на за осигуряване на по-широки възможности за самостоятелен живот на хората с увреждания – обучение, жилище, доходи, достъп до услуги и подпомагане.

Дейност 3.1.2.4. Разработване и стартиране на нови форми на междусекторни и смесени социални услуги за активно включване на лицата с увреждания, основани на

индивидуален подход и насочени към подобряване на личните умения на лицата от уязвимите групи:

- иновативни подходи за електронно включване на хора с увреждания;
- социални услуги за подкрепа на професионалното развитие на лица с увреждания, включително и подкрепа за трудова реализация на лица, полагащи грижи за зависими членове на семействата си.

Конкретна цел 3.2. Намалване броя на хората с увреждания в специализирани институции чрез развитие на алтернативна резидентна грижа от семеен тип, чрез:

Мярка 3.2.1. Изграждане на алтернативни социални услуги от резидентен тип за хора с увреждания, които имат нужда от резидентна грижа в среда, близка до семейната.

Нова алтернативна социална услуга от резидентен тип е защитено жилище (ЗЖ), с малък капацитет и гъвкави грижи, адаптирани към индивидуалните потребности на отделните клиенти, в съответствие със съвременните стандарти.

Дейност 3.2.1.1. Разширяване на дейността на Защитено жилище в с. Дълбок дол чрез обслужване на по-широк кръг рискови групи; подобряване качеството на обслужване чрез включване на дейности за подобряване уменията на потребителите за самостоятелен живот. Увеличаване на капацитета от 6 на 10 места през 2011- 2012 година.

Конкретна цел 3.3. Осигуряване на достъп до развитие за етническите общности в неравностойно положение и уязвими групи, чрез:

Мярка 3.3.1. Обхващане с хоризонтални мерки и целеви инициативи за социално включване на безработни, насочени към достъп до професионална квалификация, заетост и доходи.

Дейност 3.3.1.1. Включване в програми и мерки на ДБТ; инициране и изпълнение на проекти за професионална квалификация и заетост, финансирани по действащите национални програми за заетост и ОП РЧР.

Дейност 3.3.1.2. Подкрепа за достъп до заетост и квалификация от ромски трудови посредници към Дирекциите “Бюро по труда” в общината.

Дейност 3.3.4.3. Провеждане на мотивационни курсове, консултиране и оказване на подкрепа за реализацията на трудовия пазар – предимно към млади хора и семейства с деца в риск от ромската общност. Дейността се изпълнява от Дирекция Бюро по труда в общината..

Конкретна цел 3.4. Създаване на условия за реинтеграция на рискови общности, индивиди и уязвими групи с рисково поведение, чрез:

Мярка 3.4.1. Развиване на услуги за превенция на рисково и зависимо поведение, насочени към младежи и възрастни.

Дейност 3.4.1.1. Дейности по превенция на ЦОП – информирание и консултиране, които ще подпомогнат приобщаването на застрашените групи към обществото като цяло. Работата предимно ще бъде подкрепяща и консултативна, свързана с нуждите на отделните потребители и на семействата в общността.

Дейност 3.4.1.2. Включване на родителите и семействата в смесени социално-образователни услуги и кампании за превенция на домашно насилие, трафик на хора,

зависимости и рисковото поведение, изпълнявани от училища, училищни настоятелства и НПО.

Мярка 3.4.2. Услуги за реинтеграция на лица със зависимости и проблемно поведение.

Тези услуги имат за цел да свържат младежите и лицата от уязвимите групи с подходящи социални, образователни, здравни, информационно-консултантски и други дейности в зависимост от техните нужди и проблеми. Тези услуги са своеобразен диспечерски пункт към други услуги и нуждата от тях се поражда от факта, че един от проблемите на младежите и лицата от уязвимите групи е социална изолация, ниска социална компетентност или незнанието/ неумението да се обърнат към подходяща институция или специалист, които да им помогнат в решението на проблемна ситуация.

Дейност 3.4.2.1. Услуги за хора в пробация – консултиране, подкрепа за реинтеграция, курсове за професионална квалификация, които се изпълняват съвместно от ДБТ, ЦОП, ДСП.

Дейност 3.4.2.2. Развиване на услуги за подкрепа на лица със зависимости и проблемно поведение в ЦОП.

Услугите ще бъдат насочени към: млади хора в риск на възраст 18-35 и лица на възраст 35-65 години, както следва: млади хора, след престой в специализирани институции, младежи и лица над 35 години, преодолели сериозен здравословен проблем, психическа или физическа травма, преодолели зависимости, след периода на лечение, жертви на домашно насилие или трафик, дълготрайно безработни лица, хора с вируса на ХИВ и СПИН.

Дейностите ще включват:

- развиване на умения за самостоятелен живот и превенция на рисковото поведение;
- психологическо консултиране, семейно консултиране, медиация, рехабилитация,
- младежки информационно-консултантски и обучителни услуги,

обучителни услуги, свързани с повишаване на квалификацията, преквалификация, кариерно консултиране и посредничество за намиране на работа.

(Приложение 2-Таблица 3)

Приоритетно направление 4: Грижа за старите хора

Обща цел 4. Подобряване качеството на живота на старите хора в максимално голям брой населени места в общината.

Приоритет в планирането на грижите за стари хора са услугите в общността, които им предоставят подкрепа на място и в домашна среда. Този подход осигурява дълготрайни възможности за старите хора да живеят в своя дом и да избягнат или поне да “отдалечат” във времето необходимостта от резидентна грижа.

Конкретна цел 4.1. Разширяване на мрежата от услуги в общността за осигуряване на условия за спокоен и достоен живот на старите хора в домашна среда, чрез:

Мярка 4.1.1. Развиване на функциите и дейностите на домашния социален патронаж и развитие на мобилни услуги за обхващане на изолираните населени места в община Троян.

Поради своя характер на мобилна услуга, която стига до домовете на своите клиенти, Домашният социален патронаж има потенциала да изгради широка мрежа от услуги за подкрепа в ежедневието за стари хора, живеещи в семейна среда. Тези дейности

традиционно се приемат изключително добре от възрастните и самотни хора. Общината постепенно да разширява обхвата на дейностите на домашния социален патронаж, с тенденция да решават значително по-голям кръг проблеми на старите хора и хората с увреждания, като им осигуряват подкрепа в ежедневието и по този начин се предотвратява институционализацията.

Дейност 4.1.1.1. Развитие на Домашния социален патронаж в общината иразширяване на предоставяните услуги:

- Предоставяне на храна по домовете – извършва се в момента за 150 лица;
- Помощ при поддържане на лична хигиена, медицински услуги и манипулации;
- Помощ в домакинството, подкрепа за поддържане на жилището – почистване, помощ за дребни битови услуги и ремонти.
- Съдействие за пазаруване, плащане на сметки, осигуряване на технически помощни средства;
- Съдействие за достъп до здравни и социални услуги – придружаване, помощ при транспортиране, информиране за здравни услуги.

Дейност 4.1.1.2. Разширяване на териториалния обхват на домашния социален патронаж и подобряване качеството на храната:

- Разширяване на териториалното покритие на Домашен социален патронаж в гр. Троян и обхващане на по-голям брой потребители в селата от общината, както и покриване на по-голям брой села.
- Предприемане на публично-частно партньорство при предоставянето на услугата с оглед подобряване качеството на храната, увеличаване броя на обслужваните лица и снижаване на разходите от общинския бюджет

Дейност 4.1.1.3. Продължаване функционирането на обществена трапезария в общината.

- Продължаване дейността на Обществена трапезария в град Троян, след приключване на проекта, финансиран от МТСП, като общинска дейност с капацитет 40 лица.

Дейност 4.1.1.4. Продължаване функционирането на Клубовете на пенсионера в общината за осигуряване на възможности за социален живот, осмисляне на свободното време, взаимопомощ и подкрепа.

Дейност 4.1.1.5. Продължаване функционирането на Центъра за хора с увреждания, който се ползва от Дружество на инвалидите в гр.Троян, Дружество "Военноинвалид", Териториалното подразделение на "Съюца на слепите", осигуряване на възможности за социален живот, осмисляне на свободното време, взаимопомощ и подкрепа.

Дейност 4.1.1.6. Общински мерки за осигуряване на достъп до административни услуги и социална подкрепа, които включват:

- посредничество от общинските служители и кметските наместници при необходимост от обслужване от други институции и държавни служби извън общината,
- консултиране и съвети за правата и възможностите;
- техническа помощ от страна на общинските служители и кметските наместници при подготовка на документи и молби;

- помощ при транспортиране на стари хора с увреждания за подаване на заявления, молби, издаване на документи;
- транспортиране при възможност на административни служители на място при трудно подвижни стари хора и лица с увреждания.

Мярка 4.1.2. Разширяване на услугите в домашна среда - домашен помощник, социален асистент, личен асистент.

Тези услуги осигуряват домашни грижи, помощ в домакинството, обслужване, помощ за излизане и придвижване и др. услуги за стари хора, които им позволяват по-дълго да живеят в своя дом и в семейна среда. Те са сериозна предпоставка за предотвратяване институционализацията на лица с проблеми в самообслужването. Неблагоприятните демографски тенденции в общината и идентифицираните потребности на рисковите групи изискват осигуряване на устойчивост на този тип услуги, които се приемат изключително добре от потребителите. Самотно живеещите възрастни хора са една от най-многобройните групи лица, които могат да се възползват от тези услуги. Дейностите ще бъдат осъществявани от общината, ДСП и доставчици на социални услуги

Дейност 4.1.2.1. Осигуряване на услугата Домашен помощник по национални, европейски или други донорски програми в общината, увеличаване на капацитета и обхващане на потребители от по-голям брой населени места.

Дейност 4.1.2.2. Осигуряване на услугите Социален и Личен асистент по национални, европейски или други донорски програми в общината, увеличаване на капацитета и обхващане на потребители от по-голям брой населени места.

Конкретна цел 4.2. Осигуряване на широк достъп на старите хора до качествена резидентна грижа чрез:

Мярка 4.2.1. Подобряване на грижите в специализирани институции за стари хора, подобряване на условията и качеството на живот

Тежката демографска ситуация в общината е причина за нарастващия брой на самотни стари хора, които не са в състояние да водят самостоятелен живот, но няма възможност да бъдат обгрижвани от близки или в общността. Това налага да се създадат условия за качествени грижи за тях.

Дейност 4.2.1.1. Разкриване на Дом за стари хора в Община Троян, с. Добродан, с планиран капацитет 28 места (без отделение за лежащи); планирана година на разкриване 2011 година (IV тримесечие).

Мярка 4.2.2. Разкриване на алтернативни резидентни услуги и нови малки домове за обгрижване на стари хора в среда, близка до домашната.

Планирани са малки домове от семеен тип с малък капацитет и подобрена среда за стари хора с ниски доходи, които не са в състояние да живеят сами. Освен битовите и здравните грижи тук е необходимо да се предоставят и възможности за повече самостоятелност на живеещите в дома – домашен интериор, възможности да си готвят и да се грижат за себе си. Предвижда се да се осигурят повече социални дейности и възможности за общуване – както с близките на настанените, така и създаване на нови контакти с хората от населеното място, с клубове на пенсионера и др., където е разположен малкият групов дом.

Дейност 4.2.2.1. Провеждане на общинска политики за стимулиране на частната инициатива при разкриването на модерни частни домове за стари хора в община Троян. Частните домове ще предоставят качествена резидентна грижа за стари хора,

включително и за жители от други общини от страната, като осигуряват работни места за жителите от общината.

Дейност 4.2.2.2. При доказана необходимост предоставяне на медико-социалната услуга Хоспис в община Троян, чрез публично-частно партньорство и при осигурено финансиране по проекти или донорски програми.

(Приложение 2-Таблица 4)

5. Система на мониторинг и оценка

5.1. Цели и задачи на мониторинга и оценката

Системата за мониторинг и оценка е ключов инструмент за развитие на политики и програми в социалната сфера и особено – за дългосрочни и комплексни интервенции като Общинската стратегия за социалните услуги. Резултатите от мониторинга и оценката са основа за актуализацията на стратегията по отношение на приоритетните направления и целите, както и за препланирането на оперативните задачи в хода на изпълнението.

Конкретните цели и задачи на системата за мониторинг и оценка са:

1. Да осигурява постоянен поток от актуална информация за развитието на социалната среда в община Троян, чрез:

- Обратна връзка от целевите групи и преките потребители за вида и качеството на предоставяните услуги и подкрепа;
- Обратна връзка от преките изпълнители на дейностите за трудностите в изпълнението на услугите, възможностите за усъвършенстване и нуждите от обучение и развитие на човешките ресурси.

2. Да обезпечи текущия мониторинг на изпълнението на дейностите по Стратегията на общинско ниво, чрез:

- Събиране на информация за обема и преките резултати от осъществяваните дейности/ услуги;
- Пряко наблюдение на хода, методите и начините на текущото изпълнение на планираните дейности, както и на степента на изпълнение на времевия график на дейности и резултати;
- Анализ на резултатите от мониторинга в сравнение със заложените количествени и качествени индикатори;

3. Да се изработят комплексни оценки на ефекта и цялостното въздействие от изпълнението на Общинската стратегия от гледна точка на целевите рискови групи. Оценката обхваща следните критерии:

- Релевантност – съответствието на целите и интервенцията спрямо реалните проблеми и конкретните потребности и възможности на рисковите групи;
- Ефикасността на изпълнените дейности и постигнатите преки резултати по отношение на обема на дейностите, спазването на времевия график, планираните / вложените ресурси;

- Ефективността – оценка на реалните ползи и ефекти за потребителите на услуги, както и на степента на обхващане на целените групи, индивиди и общности в риск от изпълнените дейности. Качеството на предоставените социални услуги се оценява през призмата на ефекта и ползите за потребителите при задоволяването на техните потребности - индивидуални и общи за рисковата група;
- Въздействието на Общинската стратегия върху общия социален контекст, степен на постигане на дългосрочните цели, комплексна оценка на предизвиканите качествени промени в състоянието на социалната среда и рисковите групи;
- Устойчивостта на дейностите, резултатите и ползите за целевите групи и продължението им след времевата рамка на Стратегията.

Раздел В: План за действие

6 Институционална рамка на изпълнението на стратегията

6.1. Отговорности и роли в изпълнението на стратегията

Ролите и задачите на общините и институциите на общинско ниво, доставчиците на услуги и другите заинтересовани страни в изпълнението на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги се определят от техните компетенции, идентифицираните потребности на групите в риск и планираните дейности за посрещането им.

6.1.1. Роля и отговорности на Дирекция социално подпомагане Троян носи отговорност и изпълнява конкретни задачи при реализирането на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги:

- Правят предложения до кмета на общината за предоставяне на социални услуги в общината;
- Правят предложения до РДСП - Ловеч за откриване, реформиране и закриване на социални услуги, съобразно планираните дейности в стратегията;
- ДСП и ОЗД управляват случаите на хората и децата в риск; разработват оценки и индивидуални планове за децата и лицата, настанени в специализирани институции;
- Осъществяват сътрудничество между общинската администрация и неправителствени организации във връзка с общинската стратегия и предвидените дейности в нея;
- Събират и актуализират данните на базовите индикатори и резултатите от изпълнение на социалните услуги;
- ОЗД подпомага интегрирането на деца в детски ясли, детски градини и предучилищно образование; съвместно с ЦОП в общината. ОЗД работят за изграждане на връзки между децата, настанени в СИ и семейството им; провежда дейности за изграждане на родителски капацитет, за задържане и реинтеграция на децата в училище и за превенция на рисково поведение.

Предвид основните си функции, РДСП и ДСП (с отделите си по Социална закрила и Закрила на детето) имат отношение към всички заложи цели в Общинската стратегия за развитие на социалните услуги и това са задачи свързани с:

- идентифициране и насочване на случаи към социални и здравни услуги за ранна превенция; подкрепа на семейства в риск от изоставяне на дете;
- насочване на семействата на деца с увреждания към дневни центрове и детски градини за получаване на гъвкава грижа;
- насочване на семействата с увредени деца за ранна диагностика и навременна интервенция на увреждането;

- работа по изграждане на връзка между децата, настанени в СИ и биологично или разширено семейство; реинтеграцията на деца в семейна среда;
- оказване на методическа подкрепа и съдействие на ЦОП за формиране на мобилни екипи;
- планиране (съвместно с Дирекции Бюро по труда) мерки за професионално ориентиране и трудова интеграция на младежи, предстоящи да напуснат СИ;
- консултиране и насочване на семейства с деца в риск към социални услуги;
- подпомагат изграждането на алтернативни социални услуги;
- подпомагат общината при идентифициране на нуждаещите се стари хора от услуги в общността и други.

Същевременно взаимодействието на АСП с МТСП се определя като фактор за гарантиране на устойчивостта на изпълнението на общинската стратегия чрез практическите възможности за осигуряване на средства за предоставяне на услуги като държавно-делегирана дейност.

6.1.2. Община Троян

Общината отговаря за цялостното изпълнение на областната Стратегия за развитие на социалните услуги на тяхната територия. С оглед на това се разработва, приема и прилага Общинска стратегия за развитие на социалните услуги (2011-2015), чрез която на територията и ще се реализира Областната стратегия за развитие на социалните услуги. Общината разработва, приема и осъществява годишен план за действие.

Роля и отговорности на **Общинския съвет**:

- Обсъжда и приема Общинска стратегия за развитие на социални услуги на територията на общината и годишния оперативен план за изпълнението ѝ по предложение на кмета на общината;
- Одобрява докладите за изпълнението на програмата за реализация на общинския план за развитие на социални услуги по предложение на кмета на общината;
- Съгласува проектни предложения за финансиране на социални услуги, които ще се развиват на територията на общината и планирани в Областната стратегия и Общинската стратегия.
- Взема решения, свързани с развитие на СУ на територията на общината (откриване, закриване, разширяване, дофинансиране и пр.).

Решение за развиване на конкретна социална услуга се взема от Общинския съвет, като преди това е било разгледано в съответната постоянна комисия и консултирано по въпросите, свързани с финансирането. Предложението се внася от кмета или от общинските съветници.

Ролята на кмета на общината е ключова за цялостното изпълнение на Общинската стратегия за социалните услуги. Кметът на общината:

- организира изработването на общинска програма и планове за развитие на социални услуги на територията на общината и на програмата за реализацията му и след съгласуване с Обществения съвет по социално подпомагане ги внася за обсъждане и приемане от Общинския съвет;

- организира разработването на общинските секторни политики и – след гласуването в Общинския съвет – организира цялостното им изпълнение. Кметът и общинската администрация осъществяват съгласуването на дейностите за развитие на социалните услуги с общите хоризонтални мерки за социално включване;
- ръководи, организира и контролира дейността по изпълнението на програмата за реализация на общинския план за развитие на социални услуги;
- след съгласуване с Обществения съвет представя годишен и заключителен доклад за изпълнението на програмата за реализация на общинския план за развитие на социални услуги за одобряване от Общинския съвет;
- участва в осъществяването на годишен мониторинг и оценка на изпълнението на общинския план за развитие на социалните услуги като част от Областната стратегия;
- търси възможности за финансиране от различни финансови източници за реализиране на конкретните общински дейности, планирани в общинската стратегия.

6.1.3. Общественият съвет по социално подпомагане е консултативен орган към общината за осъществяване на сътрудничество, координация и консултация между община, централни държавни органи и доставчици на социални услуги с цел реализиране на социалната политика в конкретната общината. Неговата роля в изпълнението на стратегията е свързана с:

- обсъждане на общинската стратегия и включвания в нея общински компонент,
- осъществяване на обществен контрол върху развитието на социалните услуги и инициативи, съобразно стратегията;
- стимулиране на партньорството между местната власт и доставчиците на социални услуги за реализиране на планираните дейности в стратегията на територията на общината.

Местните власти носят конкретни отговорности също за иницирането и изпълнението на хоризонталните политики и мерки за социално включване. В този контекст, общините поемат и основната отговорност за изпълнението на мерки за социално включване, предвидени в Стратегията, например:

- Координират и иницират развитието на програми за повишаване на родителския капацитет, задържане на децата в училище, повишаване на качеството на образование и превенция на рисково поведение на деца съвместно с училищата и центъра за обществена подкрепа;
- Отговарят и осигуряват условия за обхващане на всички деца на територията на общините в подготвителни групи и класове, гарантират спазването на задължителното изискване за записване на ученици в първи клас след завършена предучилищна подготовка в общинските училища;
- Координират и иницират развитието на програми в училищата за превенция на отпадането от училище и реинтеграция в образованието на отпадналите деца и младежи, както и за наваксване на образователни пропуски;
- Развиват смесени социално образователни услуги в Центъра за обществена подкрепа за превенция на отпадането и задържане на децата в училище;

- Развиват интегрирана политика за подкрепа на хората в пенсионна възраст чрез комбиниране на ресурсите на Домашен социален патронаж, националните и оперативните програми за предоставяне на грижи в домашна среда и за осигуряване на заетост, клубовете на пенсионера и читалища. Разширяват функциите на патронажа.
- Осигуряват условия за посещаване в масови детски градини и училища на деца с увреждания, включително с осигуряване на транспорт и достъпна среда.

6.1.4. Държавна агенция за закрила на детето

Общинската стратегия за развитието на социалните услуги е инструмент в реализацията на националните приоритети за закрила на детето и за социално включване на семейства и общности в риск. В този контекст Държавната агенция за закрила на детето оказва съществена подкрепа на заинтересованите страни в реализацията на заложените приоритети и цели на стратегията. По-конкретно ролята на ДАЗД включва:

- Отговаря и за реформирането на специализираните институции за деца;
- Оказва методическа помощ на местните власти и общинската администрация, юридически и физически лица, осъществяващи дейности по закрила на детето и на други държавни органи за реализиране и оценка на техните дейности при осъществяване на планираните социалните услуги за децата;
- Издава лицензи на доставчиците на новоразкрити социални услуги за деца;
- Контролира стандартите и критериите за качество на социалните услуги за деца и семейства.

6.1.5. РИО на МОМН

Регионалният инспекторат по образованието на МОМН Ловеч отговаря свързани с образованието, като осигуряване на достъп до качествено образование на деца и ученици, реинтеграция в системата на образование на необхванати, отпаднали и нередовно посещаващи училище ученици, интегриране в системата на образование на децата с увреждания и контролира дейностите, свързани с насочване на деца със специални образователни потребности, осигуряване на учители за ресурсно подпомагане на децата с увреждания и пр.

Важна роля в реализацията на мерките в сферата на образованието, заложен в Стратегията, изпълняват и **Екипът за комплексно педагогическо оценяване** към РИО на МОМН, както и **Ресурсният център за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности – РЦПНОВДУСОП** за област Ловеч.

РИО на МОМН активно си взаимодейства с местната власт, институциите от други сектори (като системата на здравеопазването, социалните услуги и заетостта) и гражданските организации при прилагането на общинската стратегия за развитие на социалните услуги. РИО оказва съдействие на създадените Центрове за обществена подкрепа и НПО при изпълнението на проекти за подобряване на образователното ниво на ромската общност. Съвместно с РДСП, ДБТ и директори на училища планира програми за вечерно и професионално обучение за младежи и възрастни с основно и по-ниско образование.

Ресурсният център за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности – РЦПНОВДУСОП за област

Ловеч е държавно обслужващо звено – извънучилищно педагогическо учреждение със следните задачи:

- осъществява дейности по провеждане на държавната политика за интегрирано и включващо образование и изпълнява консултативни, образователно-възпитателни, рехабилитационни и координиращи функции;
- координира и осигурява условия (съвместно с общообразователните училища) за интегрираното обучение на деца със СОП, чрез изработване на индивидуални образователни програми, осигуряване на ресурсни учители и други специалисти (логопед, психолог, тифлопедагог, сурдопедагог).

6.1.6. Регионална здравна инспекция

Държавната здравна политика на територията на област Ловеч се осъществява и организира от Регионална здравна инспекция (РЗИ) и Регионален съвет по здравеопазване. Тяхната роля е свързана с:

- Координацията и изпълнението на хоризонтални здравни мерки, за осигуряване на достъп до качествена здравна грижа за цялото население, включително за хората в риск;
- Създаване на база данни за здравни специалисти в помощ на хора с увреждания и хора със зависимости, която се използва от ДСП за насочване и консултиране на клиенти в риск;
- взаимодействие с местната власт и с други институции за методическо ръководство, инициране и реализация на смесени медико-социални услуги, предвидени в областната стратегия за развитие на социалните услуги в област Ловеч;

Конкретните им отговорности са насочени към: здравна профилактика на майчинството/бременността с фокус нежелана и рискова бременност; медицинска рехабилитация за деца и възрастни с увреждания и подкрепа за техните семейства; разработване на здравно-социални програми за семейно планиране; качествена здравна грижа в домовете за деца и хора с увреждания и стари хора.

6.1.7. Дирекция Бюро по труда

Дирекция Бюро по труда Троян участва в планирането и изпълнението на програми и активни мерки за интеграция на пазара на труда на хора в риск (лица с увреждания, младежи напускащи специализирани институции, младежи, отпаднали от училище, трайно безработни, със специално внимание към безработните от обособените ромски общности) и мерки за подкрепа на семействата на групи в риск (на деца, настанени в СИ, деца и възрастни с увреждания, живеещи в семейна среда).

Основната роля на дирекциите "Бюро по труда" по изпълнението на стратегията включва:

- Участие в разработването на общински програми за заетост и за обучение на рискови групи;
- Разработване на мерки и програми съвместно с общината за професионална квалификация и включване на пазара на труда на възрастни с увреждания и на роми;

- Посредничество между работодатели и безработни от рисковите групи с цел намиране на работа;

6.1.8. Неправителствени организации

Важна роля в изпълнението на стратегията играят НПО – част от тях участват в предоставянето на социални услуги като преки доставчици, други допринасят за прилагането на принципите и философията на Стратегията като представители на гражданското общество и групите в риск в община Троян. С активното участие на НПО в процеса ще се подобри развитието на съществуващите услуги, застъпничество, обучение, партниране в управление на услуги. Съществуващите местни НПО имат съществен принос при изпълнението на разработената стратегия за социални услуги. Тяхната роля се заключава в:

- Съвместно общината, ДСП и граждани разработват интегрирани политики и мерки за социално включване, в съответствие с мерките в стратегията;
- Участват във формулирането и изпълнението на хоризонтални мерки и политики за социално включване като партньори на общината и/или водещи организации за проектите;
- Предоставят социални, здравни и образователни услуги на територията на общината за хора в риск;
- Подпомагат училищата и ЦОП при работа със семейството и с деца за изграждане на умения за самостоятелен живот и индивидуално развитие, задържане в училище, превенция на рисковото поведение и зависимости.

НПО участват в актуализирането на Стратегията, в изготвянето на годишен план за действие и в осъществяването на мониторинг и оценка на изпълнението ѝ като подпомагат събирането на данни и оценката на потребностите на крайните потребители.

6.1.9. Местен бизнес, организации на бизнеса

Представители на местният бизнес проявяват интерес към партньорство и съвместни дейности, свързани с предоставянето на социални услуги. За тази цел е необходимо бизнесът да разграничи стопанските си интереси от обществените отговорности. Приносът на **местния бизнес** се очертава в някои направления:

- Мобилизиране на бизнеса в публично-частните партньорства (за интегриране на пазара на труда на младежи, напускащи специализираните институции, за изграждане на социална инфраструктура, поддържане на различните сгради за социални услуги, социално предприемачество.)
- Финансиране и съфинансиране на пилотни алтернативни социални услуги, които са от особено значение за решаване на проблемите на рисковите групи, но са извън кръга на държавното финансиране.

6.2. Механизми на партньорството

Ефективното партньорство и междусекторно сътрудничество ще допринесе за изграждане на оптимална мрежа от социални услуги в община Троян, която да осигури равен достъп до услуги за рисковите групи и инструменти за максимално оползотворяване на наличните ресурси. Изграждането на механизми на партньорство е определено като Приоритетно направление б в Общинската стратегия със следните цели и задачи:

Обща цел 6. Да се повиши ефикасността на услугите и допълване на наличните ресурси чрез развитие на партньорство и междусекторно сътрудничество, чрез:

- **Конкретна цел 6.1.** Да се развива междуобщинско и публично-частно партньорство в социалните услуги;
- **Конкретна цел 6.2.** Да се утвърдят ефективни механизми за междусекторно сътрудничество и развитие на смесени услуги.

7 Ресурси

7.1 Изграждане на капацитет за изпълнение на стратегията

Общинската стратегия предвижда конкретни мерки за обезпечаване на дейностите с необходимия персонал със съответната квалификация и умения, в които се разглежда развитието на човешките ресурси на всички етапи на изпълнението – от административния и организационен капацитет за инициране на интервенции/планиране на разкриването на нови услуги, вкл. финансово осигуряване и привличане на средства, до предоставянето на социални услуги (администриране и обслужване на клиентите) и изпълнението на конкретни мерки и дейности за решаване на социалните проблеми на рисковите групи.

В отговор на идентифицираните потребности за изграждане на капацитет са формулирани целите на

Приоритетно направление 5: Развитие на човешките ресурси в община Троян:

Обща цел 7. Да се гарантира качеството и ефективността на социалните услуги чрез изграждане на необходимия капацитет за управление на общинско ниво и чрез осигуряване на квалифициран и компетентен персонал за предоставяне на услуги, чрез:

- **Конкретна цел 7.1.** Да се стимулира развитието на административния и организационния капацитет на общинско ниво;
- **Конкретна цел 7.2.** Да се осигури подкрепа на персонала на социалните услуги за развитие на професионалната квалификация и умения в съответствие с новите изисквания и стандарти;
- **Конкретна цел 7.3.** Да се осигури системен контрол върху качеството на предоставяните социални услуги.

7.1.1. Изграждане на административен и организационен капацитет

Конкретна цел 5.1. Да се стимулира развитието на административния и организационния капацитет на общинско ниво за управление на социални услуги.

Мярка 5.1.1. Обучения за изграждане на капацитет за управление на социалните услуги.

Дейност 5.1.1.1. Обучения и консултиране за изграждане на умения за ефективно управление на социални услуги в общината и външните доставчици на социални услуги: 1) за инициране на интервенции/планиране на разкриването на нови услуги; 2) умения за администриране на социални услуги – като държавно делегирана дейност на общината

или на външни доставчици; 3) Умения и нагласи за контрактиране на социални услуги към външни доставчици.

Дейност 5.1.1.2. Обучения за развитие на капацитета на ДСП и отделите по места:

- Обучения за повишаване на уменията на експертите от ДСП за методическа подкрепа на услугите;
- Специализирани модули за повишаване на компетентността на специалистите в отделите във връзка с прилагането на нормативната уредба и добрите практики за организиране и управление на социални услуги;
- Повишаване на ефективността при предоставянето на методическа подкрепа във връзка с планирането, организирането и управлението на социалните услуги на територията на общините.
- Управление на случай – оценка, планиране, наблюдение на изпълнението на план за действие, преглед на план за действие и приключване на случай.

Дейност 5.1.1.3. Осъществяване на поредица от базисни и надграждащи обучителни модули за ръководните екипи на социалните услуги, които целят развитие на административния и управленски капацитет, допълнителна квалификация/опит и подобряване на вътрешния мениджмънт на социалните услуги в община Троян по отношение на:

- анализ на потребностите от специалисти и поддържащ персонал, дизайн/развитие на длъжностните и функционалните характеристики на персонала;
- подбор и освобождаване на персонал, ориентиране към обучение /преобучение;
- ефективно планиране на работните задачи и дейностите по предоставяне на услугите, съобразно потребностите от развитие на предлаганите социални услуги;
- въвеждане на иновативни практики за ефективна оценка на положения труд, съобразени със спецификата на различните дейности по предоставяне на социалните услуги и обвързване на възнагражденията на служителите с реалната работа по случаи за удовлетворяване на потребностите на клиентите;
- добро управление и задържане на специалисти и на помощния персонал и осигуряване на тяхното непрекъснато развитие;
- стимулиране на работата в екип и работата в разширени/мултидисциплинарни екипи.

Дейност 5.1.1.4. Обучение (най-малко веднъж годишно) и периодични консултации на ръководните екипи на доставчиците по планиране, осигуряване и ефективното управление на финансовите средства и ресурсите.

Мярка 5.1.2. Адекватно ресурсно обезпечаване на развитието на отделите, ангажирани с администрирането и управлението и развитието на социалните услуги на територията на община Троян.

Дейност 5.1.2.1. Осигуряване на адекватен брой служители в отделите, ангажирани с разкриването и управлението на социалните услуги на територията на общината.

Дейност 5.1.2.2. Осигуряване на възможности за непрекъснато обучение, обмяна на опит и добри практики, с цел развитие на капацитета на екипите в отделите, ангажирани с управлението на социалните услуги и на доставчиците, които да повишават компетентността на служителите за оказване на съдействие при:

- изследване на потребностите, планиране на вида и обхвата на услуги по превенция на рисковите фактори и услуги за целевите групи в риск;
- реформиране и реструктуриране или закриване на съществуващи социални услуги, в съответствие с приоритетите и мерките на настоящата стратегия;
- финансово планиране и ефективно управление на ресурсите;
- познаване и прилагане на съществуващата нормативната уредба и добрите практики за администриране и управление на социални услуги в България.

Мярка 5.1.3. Изграждане на умения на общинско ниво за усвояване на структурни фондове с цел:

- ефективно използване на възможностите за финансиране от Структурните фондове на ЕС;
- капацитет за усвояване на средства от различни национални и донорски програми.

В обученията участват представители на общината, ДСП и ОЗД, външни доставчици и партньори.

Дейност 5.1.3.1. Обучения и информационни срещи за запознаване, разбиране и ефективно използване на възможностите на финансовите инструменти от национално финансиране и Структурните фондове на ЕС

Дейност 5.1.3.2. Осигуряване на поредица от базисни и надграждащи обучения за придобиване и надграждане на уменията за разработване и подготовка на проектни предложения:

Мярка 5.1.4. Формиране на умения за изграждане на партньорства.

В Стратегията са предвидени конкретни мерки за изграждане на познания, умения и нагласи, необходими за осъществяването на целите и дейностите по **приоритетно направление 6:** Развитие на междусекторни и публично-частни партньорства при планирането и предоставянето на социални услуги.

Дейност 5.1.4.1. Обучения за изграждане на ефективни партньорства, умения и нагласи за развиване на публично-частни партньорства в областта на социалните услуги.

Дейност 5.1.4.2. Предоставяне на консултации, фасилитация, обучителни модули и обучения през практика за междусекторно взаимодействие:

- Ефективно взаимодействие между общинска администрация, ДСП и НПО;
- Обучения и консултиране за подобряване на условията за включване на НПО като външни доставчици на услуги.

7.1.2 Развитие на капацитета за предоставяне на социални услуги

Дейности и мерки за изграждане на капацитета на човешките ресурси и осигуряване на необходимия персонал за предоставяне на услуги, които ще се осъществят с подкрепата на Регионалния ресурсен център – Ловеч.

Конкретна цел 5.2. Да се осигури подкрепа на персонала на социалните услуги за развитие на професионалната квалификация и умения в съответствие с новите изисквания и стандарти.

Мярка 5.2.1. Осигуряване на условия за непрекъснато обучение, обмяна на опит и споделяне на добри ефективни практики на персонала в съществуващите социални услуги.

Дейност 5.2.1.1. Организиране и провеждане на специализирани обучения и курсове за квалификация и преквалификация за персонала в съществуващите социални услуги (със и без откъсване от работната среда. Обогаляване на знанията и опита им за ефективна работа по случай, свързана с индивидуализиране на оценката на потребностите на клиента;

Дейност 5.2.1.2. Мотивиране на млади хора за социална работа с индивиди и групи в риск чрез срещи и кампании в училищата

Дейност 5.2.1.3. Въвеждане на практики и форми за стимулиране на ученето от собствения опит, както и на обмяната на опит между сходни социални услуги.

Дейност 5.2.1.4. Развитие и насърчаване на доброволчески практики – осигуряване на обучение, възможности за обмяна на опит и консултиране по въвеждане на практика за работа с доброволци при предоставянето на социални услуги на местно и регионално ниво.

Дейност 5.2.1.5. Подкрепа и осигуряване на равен достъп до информация, консултации и обучения на ръководния, специализирания и помощния персонал, ангажиран с предоставянето на социални услуги в общините и областта, чрез уеб-страниците на общините, ДСП, РДСП и други информационни канали.

Дейност 5.2.1.6. Провеждане на обучения, които да осигурят усвояване на специфични нови умения за планиране на професионалното развитие и кариерно израстване, умения за работа в екип и ефективно общуване, работа по проекти, взаимодействие с различни институции.

Дейност 5.2.1.7. Акцентиране върху осигуряването на адекватно заплащане на персонала, ангажиран с предоставянето на социални услуги, с цел да се осигури задържането на качествени и компетентни специалисти и да се гарантира качеството на предоставяните услуги

Мярка 5.2.3. Осигуряване на капацитет за иновативните услуги и мерки, развитие на нов тип професионални умения и опит.

Дейност 5.2.3.1. Организиране на поредица от въвеждащи и надграждащи обучения за професионалистите, които ще бъдат ангажирани със създаването и управлението на нови социални услуги, за да се придобият нов тип управленски умения и практика за:

Дейност 5.2.3.2. Организиране на обучения, семинари и конференции за обмяна на опит и добри практики, осигуряващи развитие на професионалните компетенции за създаване и прилагане на ефективни системи за управление на човешките ресурси, които представляват съвкупност от:

Мярка 5.2.4. Въвеждане на ефективни системи на супервизия в социалните услуги.

Дейност 5.2.4.1. Поредица от обучения, консултации и подкрепа, които да развият капацитета на доставчиците на общинско ниво за осъществяване на супервизия, съобразена със спецификата на предоставяните услуги.

Дейност 5.2.4.2. Въвеждане на практиката за осъществяване на индивидуална и групова супервизия, като елемент от системата за управление на човешките ресурси и като средство за осигуряване на качество на предоставяните услуги.

7.2 Източници на финансиране на Стратегията

7.2.1 Необходими средства за финансиране на социалните услуги в община Троян

При определяне на източниците на финансиране се дава приоритет на държавно делегираните средства, предоставяни на общината по единните разходни стандарти. Очаква се плавно покачване на местните разходи за социални дейности в абсолютна стойност при запазване на водещата роля на държавно делегираните средства в структурно отношение.

За финансиране на дейностите за реализация на Стратегията за периода 2011–2015 г. по години са необходими средства, при определяне на които са отчетени включените в РМС 715/01.10.2010 г. дейности, разглеждани като държавно делегирани, по функция 5 „Социално осигуряване, подпомагане и грижи”, които за бюджет 2011г. са в размер на 173 076 лв. Като база за извършване на прогнозата за стандартите за държавно делегираните дейности са използвани действащите единни финансови стандарти, утвърдени с РМС 715/01.10.2010 г., завишени с коефициент за следващите години – за 2012 г. с 1,02%, за 2013 г. с 1,04%, за 2014 г. с 1,07% и за 2015г. с 1,10% спрямо определената за базова 2011 година. Прогнозата е песимистична, тъй като посочените равнища са в рамките на допустимата инфлация в годишно измерение, която може да се очертае след излизане на страната от икономическата криза.

Конкретните финансови средства необходими за предоставяне на социални услуги в Община Троян ще бъдат представяни в годишните планове за реализиране на Стратегията.

При разкриването на планираните нови услуги в Стратегията: Дом за стари хора без отделение за лежачи в с.Добродан (2011г), Завишаване капацитета на Защитено жилище в с.Дълбок дол (2011г.), Център за обществена подкрепа в гр.Троян (2012г.), Дневен център за деца с увреждания в гр.Троян (2014г), и др. иновативни социални услуги (Ваканционна занималня, Медико-социални услуги в селата чрез мобилни екипи), ще са необходими средства за капиталови разходи (ремонт, преустройство на съществуващи сгради, общинска собственост), които могат да бъдат осигурени от структурните фондове на Европейския съюз, други донорски програми (Японското правителство), чрез публично-частно партньорство или от общинския бюджет.

7.2.2 Други необходими ресурси

Важен фактор в развитието на социалните услуги е кадровата осигуреност на действащите и предвидените за разкриване заведения за социални услуги. Необходимо е да се предвидят средства за преквалификация на работещите социални работници и придобиване на подходяща квалификация за тези, които се предвижда да постъпят в сектора на работа през следващия период. Наред с това подходяща квалификация и преквалификация трябва да придобият и общинските служители, които са отговорни за социалните дейности. Така че към групата на обучаващите трябва да се предвидят и работещите сега общински служители, както и предвидените допълнително минимум две лица. Във връзка с това е подходящо да се формират партньорства с обучаващи организации и институции за организиране на обучителни курсове, финансирани по оперативните програми (ОП Развитие на човешките ресурси и ОП Административен капацитет). Всяко обучение трябва да се организира така, че да предхожда стартирането на новоразкривана услуга.

С оглед на териториалното разполагане на социалните услуги, в община Троян е необходимо да се направи пълен списък на възможните обекти (сгради, помещения и пр.), които могат да се използват за разкриване на социални услуги. Възможните обекти трябва да са съобразени с визията за развитие на социалните услуги, заложена в стратегията.

7.2.3 Източници на финансиране

Основен източник на финансиране на социалните услуги в прогнозния период е републиканският бюджет. През следващите 5 години не се очаква общината да може да заделя значителен финансов ресурс от собствените си източници и допълнителни средства за държавно делегираните дейности. Местните източници главно ще се насочват към поддържането и развитието на домашния социален патронаж, обществена трапезария, клубовете на пенсионера и инвалида, програмите за временна заетост и социалните помощи по решение на Общински съвет, както и издръжката на Детския педагогически център, част от дейностите свързани с ваканциите на децата-зелени училища, олимпиади, състезания и др. При благоприятно развитие на икономическата конюнктура и след реално проведена реформа във финансовата сфера, водеща до по-голяма финансова децентрализация, в рамките на стратегическия период може да се очаква общината да отдели от бюджета си средства за подобро и разширено развитие на предоставяните като държавно делегирани социални услуги.

Средствата за квалификация и преквалификация на социалните работници трябва да се осигурят в необходимия размер от ОП „Развитие на човешките ресурси” и ОП “Административен капацитет”, като се подготвят проекти с подходящи обучители.

Публично-частното партньорство е друг изключителен ресурс при предоставянето на социални услуги, в което Община Троян има опит.

8 Комуникационна програма

Важно условие за ефективното реализиране на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги е политиката за предоставянето на информация до обществеността. Обществеността трябва да получи пълна и обективна информация за всяка стъпка при реализиране на дейностите в стратегията. Реализирането на стратегията ще се съпровожда от различни информационни мероприятия, които ще осигурят нейната публичност, както в процеса на разработване, така и по време на реализация.

Цели, задачи и методи

Целта на комуникационната програма е да популяризира сред широката общественост и заинтересованите страни ползите, положителните ефекти и резултатите от изпълнението на Общинската стратегия за развитие на социални услуги (2011 – 2015).

Конкретните задачи са:

- Да осигури подкрепа на цялата общественост по приоритетните направления, мерки и дейности, както и привличане подкрепата на всички заинтересовани страни за постигане на целите;

- Да привлече общественото внимание и да повиши чувствителността на обществото към хората от различните уязвими групи, към техните потребности и възможности за решаване на проблемите им,
- Да популяризира принципите и посланията на Общинската стратегия за толерантност, социална интеграция, равни права и равен достъп на всеки до възможности за развитие.

Мерки:

- Информирание на местната общност и всички заинтересовани страни;
- Популяризиране на настоящите, подлежащите на реформиране и планираните нови социални услуги в резултат от проучените реални потребности на рисковите групи на територията на общината;
- Стимулиране ангажираността на всички участници в разработването на стратегията с нейното изпълнение.

Целевите групи на комуникационната стратегия са:

- Органи и институции на държавната и местната власт;
- Териториални структури на държавните органи и институции;
- Неправителствени организации и граждански инициативи;
- Доставчици на социални услуги;
- Приоритетни целеви групи ;
- Потребители на социални услуги;
- Лидери на обществено мнение;
- Медии;
- Широката общественост.

Основни комуникационни техники. Комуникационната програма се основава върху няколко основни форми: директна комуникация, комуникация чрез масовите медии, комуникация чрез Интернет и информационни материали и работа с партньори.

Раздел Г: Приложения

9. Приложения към Стратегията за развитие на социалните услуги в Община Троян 2011-2015г.:

9.1. Приложение 1: Анализ на ситуацията и оценката на потребностите от социални услуги в община Троян. (Приет с решение №490/24.06.2011г.)

9.2. Приложение 2: Таблици от 1 до 4 към раздел Б.